

Hallituksen esitys eduskunnalle toimeentuloturvan muutoksenhakulautakuntia koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annettua lakia, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annettua lakia ja tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annettua lakia sekä kumottavaksi työttömyysturvalain työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaa koskeva luku. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta yhdistettäisiin sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan. Samalla muutoksenhakulautakunnan nimeksi tulisi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta. Muutoksenhakulautakunnan ruotsinkielinen nimi ei muuttuisi.

Lisäksi ehdotetaan, että toimeentuloturvan muutoksenhakulautakuntien jäsenten kelpoisuusvaatimuksia yhtenäistettäisiin. Muutoksenhakulautakuntien jäsenten eroamisikä nostettaisiin 70 vuoteen. Muutoksenhakulautakuntia koskeviin lakeihin lisättäisiin myös säännöksiä sähköistä käsittelyjärjestelmää varten sekä tehtäisiin eräitä muita muutoksia.

Ehdotettujen muutosten keskeisenä tavoitteena on tehostaa muutoksenhakulautakuntien toimintaa ja yhdenmukaistaa niitä koskevia lakeja.

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
Sisällys.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 Nykytila ja nykytilan arviointi	3
2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	4
3 Esityksen vaikutukset.....	5
3.1 Taloudelliset vaikutukset	5
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	6
3.3 Vaikutukset henkilöstöön.....	6
3.4 Vaikutukset kansalaisiin	6
4 Asian valmistelu.....	6
5 Riippuvuus muista esityksistä.....	7
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	8
1 Lakiehdotusten perustelut	8
1.1 Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta	8
1.2 Laki tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta	11
1.3 Laki sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta	12
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	15
3 Voimaantulo.....	15
Lakiehdotukset.....	16
1. Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta.....	16
2. Laki tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta..	19
3. Laki sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta	22
4. Laki työttömyysturvalain 12 a luvun kumoamisesta.....	28
Liite	29
Rinnakkaistekstit.....	29
1. Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta.....	29
2. Laki tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta..	34
3. Laki sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta	38

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja nykytilan arviointi

Sosiaalivakuutuksen toimeentuloturvan ensi asteen muutoksenhakujärjestelmän muodostavat työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta, tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta, sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta. Kukin näistä muutoksenhakulautakunnista on erikoistunut käsittelemään sille määrättyjä toimeentuloturva-asioita. Muutoksenhakulautakunnat ovat organisaatioina itsenäisiä ja riippumattomia, ja niitä voidaan erikoistumisensa puolesta verrata erityistuomioistuimiin. Muutoksenhakulautakuntien päätöksistä voi valittaa vakuutusosoikeuteen.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta toimii ensimmäisenä valitusasteena valtaosassa Kansaneläkelaitoksen antamia päätöksiä. Tällaisia ovat muun muassa työkyvyttömyyseläke, asumistuki, sairaus-, äitiys ja vanhempainpäiväraha, sairaanhoitokustannusten korvaukset, eläkkeensaajan hoitotuki, sotilasavustus, äitiysavustus, lapsilisä, kuntoutusasiat ja eläketuki. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnasta säädetään sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (1299/2006) ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1418/2006).

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena työttömyysturvaa koskevissa asioissa ja muissa asioissa, joista laissa erikseen niin säädetään. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaa koskevat säännökset ovat työttömyysturvalain (1290/2002) 12 a luvussa ja työttömyysturvalautakunnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1178/2006).

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta on ensimmäinen muutoksenhakuaste työeläketurvaa koskevissa asioissa. Lautakunnan toiminnasta säädetään työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetussa laissa (677/2005).

Tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta on ensimmäisen asteen muutoksenhakuelin, joka käsittelee lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin kuuluvia valitusasioita, jotka koskevat lähinnä työtapaturmia, ammattitauteja, maatalousyrittäjien työvahinkoja sekä varusmiesten sotilastapaturmia ja palvelussairauksia. Työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 237 §:n mukaan tapaturmavakuutusasioissa toimivat muutoksenhakueliminä tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta, vakuutusosoikeus ja korkein oikeus.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan valitusmäärät ovat olleet viime vuodet voimakkaassa kasvussa. Myös lautakuntien käsittelyajat ovat kääntyneet kasvuun, vaikka tällä hetkellä ne ovat vielä kohtuulliset. Viimeisen viiden vuoden aikana valitusmäärät ovat varsin tasaisesti kasvaneet. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan tuli vuonna 2012 valituksia 21 178 ja vuonna 2016 27 451. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaan tuli vuonna 2012 valituksia 9 286 ja vuonna 2016 12 224. Keskimääräinen käsittelyaika on vastaavana aikana kasvanut työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa 6,3 kuukaudesta 9,7 kuukauteen. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa se on vähentynyt 9,7 kuukaudesta 7,5 kuukauteen. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle on kuitenkin jouduttu antamaan lisärahoitusta siksi, että oli uhkana, että käsittelyajat kasvavat kohtuuttoman pitkiksi. Siitä huolimatta 2016 käsittelyajat olivat hieman nousussa, sillä käsittelyajat 2014 ja 2015 olivat 7,0 kuukautta.

Valitusmäärien ja käsittelyaikojen kasvuun olisi pystyttävä reagoimaan kestäväällä tavalla. Lautakunnat ovat omin toimin pyrkineet kaikin tavoin tehostamaan toimintaansa, mutta niiden toimin ei ole enää paljon tehtävissä. Vuoden 2017 alusta tai aikana tulee sosiaaliturvassa voimaan useita lainmuutoksia, joilla saattaa olla suuresti lisätä valitusten määrää. Tällaisia ovat muun muassa opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin, eläketuki pitkäaikaistyöttömille ja työttömyyspäivärahan ja vuorottelukorvauksen ehtojen tiukennukset.

Sosiaaliturvan- ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnat ovat itsenäisiä tulosohjattuja valtion virastoja. Lautakunnat ovat kuitenkin osa sosiaali- ja terveysministeriön kirjanpitoyksikköä ja niiden tilinpäätös raportoidaan osana ministeriön tilinpäätöstä. Ne ovat muilta osin itsenäisiä työnantajavirastoja, paitsi että sosiaali- ja terveysministeriö toimii virkaehtosopimuksia koskevissa asioissa hallinnonalan neuvotteluviranomaisena niiden osalta.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta eivät voi omin toimin vaikuttaa valitusten määriin. Käsittelyaikojen piteneminen on kuitenkin kansalaisten oikeusturvan toteutumiseksi pidettävä aisoissa. Siksi lautakuntien toimintaa tulisi kaikin mahdollisin tavoin tehostaa. Lautakunnissa on otettu käyttöön sähköinen asianhallintajärjestelmä yhteishankintana. Tämä vapauttaa jonkin verran resursseja toimistopalveluista.

Valtionhallinnon tasolla on edellytetty toimitilatehokkuuden lisäämistä sekä siirtymistä Sennaatti-kiinteistöjen omistamiin tiloihin. Yhteisiin tiloihin muuttaminen olisi tietosuoja säännösten vuoksi varsin hankalaa jos lautakunnat ovat erillisiä. Lautakuntien yhdistäminen kasvattaisi uuden lautakunnan koon riittävän isoksi, jotta siitä voitaisiin muodostaa itsenäinen kirjanpitoyksikkö. Kun lautakunnat yhdistyisivät, päästäisiin useiden hallinnollisten tehtävien ja hankintojen päällekkäisyydestä ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Lautakuntien valitusmäärien lisääntymisen vuoksi lautakuntien yhdistämisestä ei ehkä tulisi kokonaiskustannusten säästöä, mutta kustannusten nousua saataisiin hillittyä. Tämän takia hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2017—2020 että työttömyysturvan ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnat yhdistetään vuodesta 2018 alkaen.

Ehdotetaan, että yhdistyneen muutoksenhakulautakunnan nimeksi tulisi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta. Muutoksenhakulautakunnan ruotsinkielinen nimi ei muuttuisi. Käytännössä yhdistyminen tapahtuisi siten, että työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta sulautuisi sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan henkilöstö siirtyisi yhdistyneeseen lautakuntaan entistä vastaaviin tehtäviin ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan henkilöstö jatkaisi entistä vastaavissa tehtävissä. Lautakunnan henkilöstömäärä olisi noin 100 henkilöä.

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan johdon tehtävistä säädettäisiin lailla ja muilta osin lautakunnan organisaatiosta, työskentelystä ja henkilöstöstä säädettäisiin työjärjestyksellä. Lautakunnassa olisi neljä osastoa, joista kolme olisi etuosastoja ja yksi hallinto-osasto sisältäen toimistopalvelut. Lautakunnan toimintaa johtaisi viraston päällikkönä toimiva ylijohtaja, apunaan johtoryhmä, johon kuuluisi ylijohtajan lisäksi kaksi muuta johtajaa sekä esittelijänä hallinto-osaston päällikkö. Ylijohtaja ja johtajat toimisivat lainkäyttöasioissa jaostojen puheenjohtajina. Lisäksi muutoksenhakulautakunnassa olisi sivutoimisia puheenjohtajia.

Lisäksi tässä esityksessä ehdotetaan eräitä muita muutoksia kaikkien toimeentuloturvan muutoksenhakulautakuntien lakeihin. Muutoksenhakulautakunnista säädetään kussakin omassa laissaan. Tämän vuoksi niissä on perusteetta eräiltä osin keskenään erilaisia säännöksiä. Järjestelmän yhtenäisyyden vuoksi pyritään säännökset kirjoittamaan samalla tavoin, ellei aihetta

muuhun ole. Siksi nyt ehdotetaan, että toimeentuloturvan muutoksenhakulautakuntien jäsenten kelpoisuusedellytyksiä yhtenäistettäisiin. Ehdotetaan, että kaikkien muutoksenhakulautakunnan jäsenten tulisi olla perehtyneitä sosiaalivakuutusasioihin. Puheenjohtajilta edellytettäisiin lisäksi perehtyneisyyttä erityisesti kyseisessä muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin ja päätoimisilta puheenjohtajilta käytännössä osoitettua johtamistaitoa.

Vuoden 2017 alusta voimaan tulleen eläkeuudistuksen myötä työeläkejärjestelmän eläkeikiä nostetaan asteittain kahdella vuodella. Samassa yhteydessä esimerkiksi valtion virkamiesten eroamisikää nostetaan asteittain 70 vuoteen. Tämän takia ehdotetaan, että muutoksenhakulautakuntien jäsenten eroamisikä nostettaisiin 70 ikävuoteen. Muutoksenhakulautakuntia koskeviin lakeihin lisättäisiin myös säännöksiä sähköiseen käsittelyjärjestelmään siirtymisen varalta sekä tehtäisiin eräitä muita vähäisempiä muutoksia.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Kun sosiaaliturvan ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnat yhdistyisivät, päästäisiin eräiden hallinnollisten tehtävien ja hankintojen päällekkäisyydestä ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Pällekkäisiä hallinnollisia tehtäviä lautakunnissa hoitaa tällä hetkellä 11 eri virkamiestä, osa päätoimisesti, osa muiden tehtäviensä ohella. Organisaatorakenne tehostuisi isommassa yksikössä ja henkilöstön käyttö tehostuisi.

Erillisinä virastoina toimivissa lautakunnissa on monia päällekkäisiä itsenäiseltä virastolta edellytettyjä hallinnollisia tehtäviä. Yhdistäminen tehostaisi lautakuntien toimintaa merkittävästi. Pällekkäisiä tehtäviä lautakunnissa on muun muassa liittyen tulohajautukseen, talouden suunnitteluun ja seurantaan, henkilöstöhallintoon, sopimustoimintaan, toiminnan kehittämiseen, koulutukseen ja viestintään. Pällekkäisten tehtävien lakkaamisen arvioidaan vähentävän työvoiman tarvetta noin neljä henkilötyövuotta eli 200 000 euroa vuodessa. Tämä tehostaa toimintaa, kun nämä resurssit voidaan kohdentaa valitusten käsittelyyn. Kahtena erillisenä virastona toimimisesta aiheutuu päällekkäisten henkilöstömenojen lisäksi muita ylimääräisiä merkittäviä kustannuksia esimerkiksi irtaimistosta sekä erilaisista järjestelmä- ja palvelumaksuista.

Lautakunnissa on otettu käyttöön sähköinen asianhallintajärjestelmä yhteishankintana. Järjestelmä on rakennettu tietoturvasyistä niin, että kummallakin lautakunnalla on erillinen tietovarasto. Järjestelmän ylläpito, muutos- ja kehittämistyö aiheuttaa kustannuksia kummankin tietovaraston osalta erikseen. Lautakuntien yhdistäminen mahdollistaisi jatkossa eri tietovarastojen yhteen liittämisen. Yhteinen järjestelmä toisi kustannussäästöjä ja tehostaisi järjestelmän ylläpitoa ja kehittämistä. Tehokkaasti toimivan sähköisen asianhallintajärjestelmän arvioidaan vapauttavan resursseja henkilöstöpalveluista yhteensä noin neljä henkilötyövuotta eli 200 000 euroa vuodessa. Nämäkin resurssit voitaisiin käyttää toiminnan tehostamiseen.

Valtion virastoilta edellytetään toimitilatehokkuuden lisäämistä sekä siirtymistä Senaatti-kiinteistöjen omistamiin tiloihin. Tällä hetkellä lautakuntien toimitilat on vuokrattu yksityiseltä vuokranantajalta. Lautakuntien yhdistäminen mahdollistaisi yhteisen toimitilan vuokraamisen Senaatti-kiinteistöiltä. Yhteisiin tiloihin muuttaminen ei olisi tietosuojasäännösten vuoksi mahdollista, jos lautakunnat olisivat erillisiä. Erilliset toimitilat aiheuttaisivat väistämättä päällekkäisiä kustannuksia, kuten muun muassa tietoverkot, toimistotekniikka, kulunvalvonta, sosiaali- ja kokoustilat, aulapalvelu ja vartiointi. Tämä vähentäisi tilatehokkuutta. Uuden yhteisen toimitilaratkaisun arvioidaan tuottavan päällekkäisten tilojen ja hankintojen poistumisen myötä säästöä 100 000 euroa vuodessa. Uusiin toimitiloihin siirtymisestä aiheutuu kertaluon-

toisia muuttokustannuksia, mutta muutto olisi edessä, vaikka lautakunnat jatkaisivat toimintaansa erillisinä.

Lisäksi uuden lautakunnan jaostokokoonpanoa muutettaisiin siten, että työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnasta vähennettäisiin yksi lakimiesjäsen. Tästä syntyisi noin 20 000 euron säästö vuodessa.

Muutoksenhakulautakuntien yhdistämisellä hallinnollisten kustannusten nousua saadaan hillittyä. Valitusmäärien lisääntymisen vuoksi säästyneet resurssit tulee kuitenkin kohdentaa lisääntyneiden valitusten käsittelyyn, jotta valitusten käsittelyaika voidaan pitää kohtuullisena.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan yhdistämisen myötä uudistettu lautakunta toimisi itsenäisenä kirjaapitoyksikkönä eikä osana sosiaali- ja terveysministeriön kirjaapitoyksikköä. Yhdistetyssä lautakunnassa olisi noin 100 työntekijää. Tarkoituksena on, että yhdistetty lautakunta olisi myös työnantajatehtävissä itsenäinen virasto ja toimisi myös hallinnonalan neuvotteluviranomaisena omalta osaltaan.

Viraston hallinnollisissa johto- ja esimiestehtävissä toimivien päätoimisten puheenjohtajien osuutta ratkaisutoiminnan johtamisessa ehdotetaan lisääväksi. Päätoimisten puheenjohtajien hallinnollinen työ vähenisi ja työn painopiste siirtyisi selkeästi jaostotyöskentelyn johtamiseen. Tämä lisäisi ratkaisutoiminnan asiantuntemusta ja helpottaisi yhdenmukaisen ratkaisukäytännön ylläpitämistä. Samalla lisääntyisi toiminnan tuomioistuinmaisuus ja ulkoinen luotettavuus.

Kaikkiin muutoksenhakulautakuntiin ehdotetut muutokset selkeyttävät muutoksenhakulautakuntia koskevia säännöksiä ja jäsenten kelpoisuusedellytyksiä. Osa säännöksistä tehostaa toimintaa. Tältä osin esityksellä ei ole huomattavia taloudellisia tai muita vaikutuksia, sillä ehdotukset keskittyvät lautakuntien toiminnan organisointiin.

3.3 Vaikutukset henkilöstöön

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan henkilöstö jatkaisi entistä vastaavissa tehtävissä ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan henkilöstö siirtyisi yhdistettyyn lautakuntaan entistä vastaaviin tehtäviin. Tästä säädetään valtion virkamieslain (750/1994) 5 a ja 5 b §:ssä. Koska yhdistyneellä lautakunnalla olisi uusi organisaatio, eivät kaikkien virkamiesten tehtävät voi jatkua täysin samoina kuin aiemmin.

3.4 Vaikutukset kansalaisiin

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan yhdistämisellä sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan pyritään pitämään valitusten käsittelyajat kohtuullisina. Edellä on lisäksi todettu, että muutoksen tarkoituksena on parantaa ratkaisukäytännön yhdenmukaisuutta. Muillakin esityksen ehdotetuilla muutoksilla kaikkiin muutoksenhakulautakuntiin on tarkoituksena tehostaa lautakuntien toimintaa ja siten välillisesti vaikuttaa käsittelyaikoihin.

4 Asian valmistelu

Hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2017—2020 että työttömyysturvan ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnat yhdistetään vuodesta 2018 alkaen. Tältä osin esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Valtion talousarvioon liittyviä asi-

oita on valmisteltu yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. Lisäksi sosiaaliturvan ja työtömyysturvan muutoksenhakulautakunnat ovat olleet valmistelussa mukana.

Muut esityksen muutokset ehdotetaan sosiaali- ja terveysministeriön valmistelun pohjalta. Kaikista esityksen muutoksista on neuvoteltu työnantajien ja työntekijöiden keskusjärjestöjen sekä muutoksenhakulautakuntien kanssa. Esityksestä ei ole pyydetty lausuntoja, sillä muutoksenhakulautakuntien toiminnan kannalta keskeiset tahot ovat olleet valmistelussa mukana. Ehdotetuilla muutoksilla ei ole suoria vaikutuksia muutoksenhakulautakuntien ulkopuolelle, sillä muutokset koskisivat lähinnä muutoksenhakulautakuntien toiminnan organisointia.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2018 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Perustettava sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta saisi valtion talousarvioon oman momentin 33.01.07.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta

2 §. *Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajat ja jäsenet.* Pykälän systematiikkaa on selkeytetty. Pykälän 1 momentti olisi nykyisen mukainen, mutta puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien kelpoisuusvaatimukset siirrettäisiin 3 momenttiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan muutoksenhakulautakunnan jäsenistä. Momentin 2 kohdassa työeläkevakuutuksen perehtyneiden jäsenten nimi on muutettu lakimiesjäseneksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin puheenjohtajien ja jäsenten kelpoisuudesta. Päätoimiselta puheenjohtajalta, varapuheenjohtajilta ja lakimiesjäseniltä edellytettäisiin jatkossa perehtyneisyyttä sosiaalivakuutusasioihin. Tällä hetkellä heiltä edellytetään perehtyneisyyttä muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Eri sosiaalivakuutusjärjestelmillä on nykyisin keskenään monia yhtymäkohtia, jolloin on perusteltua laajemmin painottaa puheenjohtajien koko sosiaalivakuutuksen osaamista. Muutoksenhakulautakunnassa käsiteltävät asiat huomioiden on kuitenkin luontevaa, että perehtyneisyyteen työeläkeasioissa kiinnitettäisiin jatkossakin erityistä huomiota, kun arvioidaan henkilön koko sosiaalivakuutuksen osaamista. Muutoksella ei ole tarkoitus kiristää jäsenten kelpoisuusehtoja, vaan ottaa huomioon muutakin kuin juuri lautakunnassa käsiteltävien etuusjärjestelmien osaamista.

Momenttiin muutettaisiin myös yksinkertaisempi ilmaus puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien sekä lakimiesjäsenten tutkintovaatimuksesta. Heiltä edellytettäisiin tuomarin virkaan oikeuttavaa tutkintoa. Tuomarin virkaan oikeuttavasta tutkinnosta säädetään tuomareiden nimityksestä annetun lain (205/2000) 11 §:ssä. Tämä sanamuoto kattaa oikeustieteellisen ylemmän loppututkinnon eli oikeustieteen maisterin ja sitä edeltäneen oikeustieteen kandidaatin tutkintonimikkeet. Selvyyden vuoksi tuomareiden nimityksestä annetussa laissa on nimenomaisesti haluttu mainita, että ylemmällä oikeustieteellisellä tutkinnolla tarkoitetaan muuta kuin vuoden 2011 alusta käyttöön otettua kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkintoa (MICL). Kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterilla kun ei välttämättä ole samanlaisia tietoja kansallisesta oikeusjärjestyksestä kuin oikeustieteen maisterilla, minkä vuoksi tämän tutkinnon suorittamista ei pidetä riittävänä koulutuksena tuomarin virkaan.

Päätoimisen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien osalta edellytettäisiin hänelle laissa säädetty tehtävät huomioiden edelleen myös perehtyneisyyttä muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Päätoimiselta puheenjohtajalta edellytettäisiin jatkossa myös käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Tällainen edellytys on päätoimisten puheenjohtajien osalta jo tapaturma-asoiden muutoksenhakulautakunnassa ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa.

Momentissa asetettaisiin kaikkien jäsenten kelpoisuusedellytykseksi perehtyneisyys sosiaalivakuutusasioihin. Muutoksen myötä on tarkoitus laajemmin painottaa koko sosiaalivakuutuksen osaamista. Muutoksenhakulautakunnassa käsiteltävät asiat huomioiden on kuitenkin luon-

tevaa, että perehtyneisyyteen työeläkeasioissa kiinnitettäisiin jatkossakin erityistä huomiota, kun arvioidaan henkilön koko sosiaalivakuutuksen osaamista.

Momentissa ehdotetaan, että lääkärijäsenen kelpoisuusedellytyksiä muutettaisiin siten, että hänen tulisi olla laillistettu lääkäri. Luonnollisesti olisi hyvä, että lääkärillä olisi myös sosiaalivakuutuksen tuntemusta, mutta sitä ei kuitenkaan edellytettäisi. Tällä hetkellä edellytyksenä on lisäksi perehtyneisyys vakuutuslääketieteeseen. Muutoksella yhdenmukaistettaisiin säännös samantapaiseksi kuin vakuutusosoikeudessa, tapaturma-asoiden muutoksenhakulautakunnassa ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa.

Työelämään ja työmarkkinoihin perehtyneiltä jäseniltä edellytettäisiin jatkossa niin ikään perehtyneisyyttä sosiaalivakuutusasioihin. Tällä hetkellä heiltä edellytetään perehtyneisyyttä yksityisten alojen, kuntien tai valtion työeläkeasioihin. Tällaista vaatimusta ei ole voimassa olevassa laissa yrittäjä- ja maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneiden jäsenten osalta. Viimeksi mainituilta jäseniltä edellytettäisiin heiltäkin perehtyneisyyttä sosiaalivakuutusasioihin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien yhteisestä varajäsenestä. Vastaavansisältöinen säännös on tällä hetkellä jo tapaturma-asoiden muutoksenhakulautakuntaa koskien. Tarkoituksena on helpottaa päätoimisen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan pidempiaikaisesta poissaolosta aiheutuvia ongelmia ja turvata jaostojen toiminnan häiriöttömyys. Lisäksi se mahdollistaisi ruuhkautumistilanteissa käyttäen ylimääräistä jaostokokoonpanoa.

Tällä hetkellä jokaisella varsinaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Varajäseniä on siis oltava nyt aina sama määrä kuin varsinaisia jäseniä. Nyt ehdotetaan, että varajäseniä olisi jatkossa riittävä määrä. Varajäsenten vähimmäismäärä ja kelpoisuusedellytykset määräytyisivät 3 ja 4 momentin perusteella. Lisäksi sovellettaisiin 3 §:n säännöstä, jossa säädetään mm. työelämän ja työmarkkinoiden perehtyneiden varajäsenten nimittämisestä. Muutos mahdollistaisi myös varajäsenten joustavan käytön muutoksenhakulautakunnan istuntokäytännössä. Esimerkiksi työnantaja- ja työntekijäpuolen varajäsenet voisivat jatkossa olla kenen tahansa samaa tahoa edustavan varsinaisen jäsenen varamiehiä. Istuntoja ei olisi pakko siirtää pelkäämään sen vuoksi, että henkilökohtaista varajäsentä ei saada varsinaisen jäsenen tilalle istuntoon.

Pykälän 5 momentti säilyisi ennallaan. Siinä säädetään, että puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

4 §. *Muutoksenhakulautakunnan jäsenyydestä vapautuminen ja eroamisikä.* Pykälässä ehdotetaan, että muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsen olisi velvollinen eroamaan sen kuukauden päätyttyä, jonka kuluessa hän täyttää 70 vuotta. Valtion virkamiestenkin eroamisikä nostetaan asteittain 70 vuoteen.

8 §. *Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanot.* Pykälän 2 momenttiin tehdään korjaus, joka tarvitaan kun työeläkevakuutukseen perehtyneiden jäsenten nimi on muutettu lakimiesjäseneksi.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin muutokset sähköisen käsittelyjärjestelmän käyttöönottoon liittyen. Päätösehdotuksen maininta säännöksessä tarkoittaisi, että esittelijän tulisi liittää ohien aina myös varsinainen päätösehdotus. On perusteltua, että jäsenet saavat kierrolla nähtäväksi ja kommentoitavaksi myös varsinaisen päätösehdotuksen perusteluineen ja pykäläviittauksineen. Käytännössä näin toimitaankin.

Pykälän 4 momentissa korjataan viittaus 2 momenttiin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti. Pykälää täydennettäisiin ottamalla lakiin mahdollisuus lainopilliseen jaostokokoonpanoon. Ongelmaksi on koettu, että nykyisin lääkärijäsen joutuu osallistumaan kaikkien jaostolla ratkaistavien, myös täysin lainopillisten asioiden ratkaisuun. Näihin voi kuulua hyvinkin laajoja asioita tai asiaryhmiä, joiden käsittelyyn saat-
taa kulua jaoston koko viikoittainen työaika. Myös lainopillisissa asioissa järjestettävissä suul-
lisissa käsittelyissä vaaditaan nykyisin lääkärijäsenen läsnäoloa. Lainopillista kokoonpanoa
käytettäisiin ratkaistaessa asiaa, johon ei liity lääketieteellistä arviointia. Näin lääkärijäsenen
käyttö tulee tarkoituksenmukaisemmaksi ja vaativiin lainopillisiin asioihin saadaan jaostoon
laajempi juridinen asiantuntemus. Enemmän aikaa vievissä suullisissa käsittelyissä on käytän-
nössä useimmiten ollut kysymys lainopillisista asioista.

11 §. Täysistunto. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös täysistunnon päätösvaltaisuudesta
koskien tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä. Hallintojaoston jäsenet,
joita on tällä hetkellä yhdeksän, ovat esteellisiä tili- ja vastuuvapaudesta päätettäessä. Heidät
otetaan kuitenkin nykysäännöksen mukaan huomioon laskettaessa täysistunnon päätösvaltai-
suutta. Osalla muista jäsenistä tai varajäsenistä on usein este saapua paikalle täysistuntoon,
koska kysymyksessä on ajankohta, joka ei ole suurimmalle osalle jäsenistöä säännönmukainen
muutoksenhakulautakunnan istuntopäivä. Tämä merkitsee sitä, että päätösvaltaisen kokoonpa-
non saaminen koolle tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä koskevaan
täysistuntoon on ollut vaikeaa. Tämän takia ehdotetaan, että tilinpäätöksen vahvistamista ja
vastuuvapauden myöntämistä hallintojaostolle koskevassa asiassa täysistunnon päätösvaltai-
suuteen riittäisi, kun vähintään puolet esteettömistä jäsenistä on läsnä. Ehdotettu säännös olisi
kirjoitusasultaan myös nykyistä paremmin linjassa hallintolain 27 §:n säännöksen kanssa siitä,
ettei virkamies saa olla edes läsnä asiaa käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

12 §. Hallintolainkäyttölain soveltaminen ja asiakirjojen toimittaminen. Pykälän otsikkoon li-
sättäisiin maininta asiakirjojen toimittamisesta ja pykälään lisättäisiin uusi 5 ja 6 momentti.
Pykälän uudessa 5 momentissa säädettäisiin muutoksenhakulautakunnan päätöksen tiedok-
siannosta ns. tavallisena tiedoksiannona. Säännös poikkeaa hallintolainkäyttölain 55 §:n
1 momentin säännöksestä. Vastaava säännös tavallisesta tiedoksiannosta on jo muissa muu-
toksenhakulautakuntia koskevissa laeissa. Sähköiseen tiedoksiantoon sovellettaisiin hallinto-
lainkäyttölain 55 §:n 3 momentin mukaisesti sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa
annettua lakia (13/2003) ja sen 19 §:n mukaista säännöstä tavallisesta sähköisestä tiedoksi-
annosta.

Pykälään lisättäisiin uusi 6 momentti, jonka mukaan eläkelaitos olisi velvollinen toimittamaan
asiakirjat muutoksenhakulautakunnalle sen vaatimassa muodossa maksutta. Säännös on tar-
peen siksi, että asiakirjat saataisiin muutoksenhakulautakunnan sähköiseen käsittelyjärjestel-
mään ilman että muutoksenhakulautakunnassa tarvitaan tämän johdosta erityisiä toimenpiteitä.
Ilman nyt ehdotettavaa säännöstä lautakunta ei saisi kaikilta ensi asteen päätöksentekijöiltä
asiakirjoja lautakunnan sähköisen asiankäsittelyjärjestelmän vaatimassa muodossa ja tällöin
sähköisestä asiankäsittelyjärjestelmästä ei saada täyttä hyötyä. Muutoksenhakulautakunta voisi
kuitenkin yksittäistapauksissa ottaa vastaan myös muussa muodossa toimitettuja asiakirjoja
asian niin vaatiessa. Lisäksi riittävän varautumisajan varmistamiseksi säännöstä sovellettaisiin
1 päivästä huhtikuuta 2018 lukien.

14 §. Hallintoasiat. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että tarkennetaan hallintojaoston
jäsenten valitsemista. Lautakunnan toiminnantarkastaja on kiinnittänyt huomiota siihen, että
asiasta ei ole säädetty tarkasti. Nyt ehdotetaan, että muutoksenhakulautakunnan täysistunto va-
litsisi kaikki hallintojaoston jäsenet, paitsi puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat.

1.2 Laki tapaturma-asioden muutoksenhakulautakunnasta

2 §. Muutoksenhakulautakunnan jäsenet. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jäsenillä on oltava riittävä määrä varajäseniä, vastaavasti kuin ehdotettiin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan osalta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa ehdotetaan säädettäväksi, että muutoksenhakulautakunnan jäsenet toimisivat tuomarin vastuulla, vastaavasti kuin ehdotettiin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan osalta.

3 §. Jäsenten kelpoisuus. Pykälässä ehdotetaan, että muutoksenhakulautakunnan jäsenten kelpoisuusedellytyksiin tehtäisiin vastaavat muutokset mitä edellä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaa koskien. Lääkärijäseniä lukuun ottamatta, kaikilta muilta jäseniltä edellytettäisiin jatkossa perehtyneisyyttä sosiaalivakuutusasioihin. Puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajilta, heidän tehtävänsä huomioon ottaen, edellytettäisiin myös perehtyneisyyttä erityisesti muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Tällä hetkellä puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja lakimiesjäsenten tulee olla tapaturmavakuutukseen hyvin perehtyneitä. Muilta jäseniltä tällaista vaatimusta ei tällä hetkellä edellytetä. Lisäksi puheenjohtajaa, varapuheenjohtajia ja lakimiesjäseniä koskeva tutkintovaatimus muutettaisiin kuten edellä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa.

5 §. Muutoksenhakulautakunnan nimittäminen. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että muutoksenhakulautakunta voitaisiin nimittää enintään viideksi vuodeksi. Muutoksenhakulautakunta on yleensä asetettu viisivuotistoimikaudelle noudattaen kalenterivuotia. Valtioneuvosto on 14.1.2016 annetulla päätöksellä kuitenkin asettanut muutoksenhakulautakunnan viisivuotistoimikaudeksi ajalle 14.1.2016 — 13.1.2021 eli kulumassa oleva muutoksenhakulautakunnan viisivuotiskausi päättyy poikkeuksellisesti kesken kalenterivuoden. Muutoksenhakulautakunnan käytännön toiminnan kannalta kalenterivuotia noudatteleva toimikausi olisi tarkoituksenmukaisempi. Jotta muutoksenhakulautakunnan viisivuotinen toimikausi saataisiin kulumassa olevan toimikauden jälkeen taas noudattelemaan kalenterivuotia, pykälän 1 momenttiin lisättäisiin sana enintään. Käytännössä muutos tarkoittaa, että käynnissä olevan toimikauden jälkeen asetettavan seuraavan muutoksenhakulautakunnan toimikauden pituus tulee olemaan poikkeuksellisesti hieman vajaa 5 vuotta. Tämän jälkeen seuraavat toimikaudet olisivat taas täysiä viisivuotiskausia ja noudattaisivat kalenterivuotia.

6 §. Tuomarin vala ja vakuutus sekä eroamisikä. Pykälän 1 momentin viittaus korjataan vastaamaan nykyistä lainsäädäntöä. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että eroamisikä nousisi 70 vuoteen, vastaavasti kuin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan osalta.

7 §. Esittelijät. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan nykyaikaistettavaksi samalla tavoin kuin on työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa. Niissä esittelijän kelpoisuusvaatimukseksi on säädetty tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto, joka on nykyinen tapa ilmaista kelpoisuusvaatimus. Tässä ehdotetaan säädettäväksi samoin.

9 §. Jaoston päätösvaltaisuus. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi sama sähköistä asiankäsittelyjärjestelmää koskeva muutos kuin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan.

12 §. Täysistunto. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi sama täysistuntoa koskeva muutos kuin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakuntaan.

13 §. Hallintojaosto. Pykälän 1 momentissa tarkennettaisiin hallintojaoston jäsenten valitsemista samoin kuin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan osalta.

14 §. Asian käsittely. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 momentti, jossa säädettäisiin vastaavasti kuin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan osalta, että vakuutuslaitoksen olisi toimitettava asiakirjat muutoksenhakulautakunnalle maksutta lautakunnan haluamassa muodossa.

1.3 Laki sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta

Lain suomenkielinen nimike ehdotetaan muutettavaksi laiksi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta. Ruotsinkielistä nimikettä ei ehdoteta muutettavaksi. Lisäksi muutettaisiin 1 luvun otsikko.

1 §. Muutoksenhakulautakunnan tehtävä ja toimivalta. Ehdotetaan, että suomenkielinen pykälän otsikko muutettaisiin, koska muutoksenhakulautakunnan nimi muuttuisi. Ruotsinkielisessä tekstissä sana muutoksenhakulautakunta lisätään otsikkoon. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin, että muutoksenhakulautakunta käsittelee työttömyysturvaa koskevia asioita.

2 §. Puheenjohtajat ja jäsenet. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että muutoksenhakulautakunnan jaostossa lainkäyttötoimintaa johtaisi kolme päätoimista puheenjohtajaa ja enintään neljä sivutoimista puheenjohtajaa. Päätoimisia puheenjohtajia olisivat muutoksenhakulautakunnan ylijohtaja ja kaksi johtajaa. Näistä säädettäisiin tarkemmin 4 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhakulautakunnan sivutoimisista jäsenistä ja heidän lukumäärästään. Säädettäisiin, kuten muidenkin muutoksenhakulautakuntien osalta, että jäsenillä olisi oltava riittävä määrä varajäseniä. Muutoksenhakulautakunnan sivutoimiset puheenjohtajat ja jäsenet edustaisivat muutoksenhakulautakunnan ulkopuolista asiantuntemusta lautakunnan toiminnassa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että kaikki lainkäyttötoimintaan osallistuvat puheenjohtajat ja jäsenet toimisivat tuomarin vastuulla.

3 §. Jäsenten kelpoisuus. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että muutoksenhakulautakunnan virkamiehinä toimivien päätoimisten puheenjohtajien kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin 4 §:ssä. Tämä johtuu siitä, että päätoimiset puheenjohtajat toimivat myös muutoksenhakulautakunnan johtajina. Muutoksenhakulautakunnan sivutoimisten puheenjohtajien kelpoisuusedellytyksiin tehtäisiin vastaavat muutokset kuin muihinkin muutoksenhakulautakuntiin. Täten heillä tulisi olla tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto, perehtyneisyys sosiaalivakuutusasioihin ja muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin.

Pykälän 2 momentissa muutettaisiin jäsenten kelpoisuusedellytyksiä yhdenmukaisesti muiden muutoksenhakulautakuntien kanssa perehtyneisyys sosiaalivakuutusasioihin. Nykyään asia ilmaistaan sosiaalivakuutukseen perehtynyt. Momentissa ei enää säädettäisi sivutoimisista puheenjohtajista, sillä heistä säädettäisiin 1 momentissa.

Pykälän 3 ja 4 momentissa säädettäisiin muutoksenhakulautakunnan olosuhteiden tuntemusta edustavien jäsenten nimittämisestä. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sellaisista jäsenistä, jotka osallistuvat nykyisen sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ratkaisemien asioiden käsittelyyn muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavina jäseninä. Tällä hetkellä laissa ei ole tarkemmin säädetty siitä, miten muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavat jäsenet määräytyvät. Nyt ehdotetaan säädettäväksi, että nämä jäsenet edustaisivat

tahoja, jotka edustavat muutoksenhakijoita. Siten yhteensä kahdeksan jäsentä nimitettäisiin edustavimpien työnantajia, työntekijöitä, yrittäjiä ja maatalousyrittäjiä edustavien järjestöjen ehdotuksesta. Neljä jäsentä nimitettäisiin edustavimpien muiden etuudensaajia edustavien järjestöjen ehdotuksesta. Muut etuudensaajia edustavat tahot olisivat sellaisia, joiden voidaan laajasti ajatella edustavan muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviä suurimpia etuudensaajajoukkoja. Tällöin kysymykseen tulisivat muun muassa edustavimmat potilas-, eläkeläis- ja vammaisjärjestöt.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin muutoksenhakulautakunnan jäsenten nimittämisestä työtömyysturvaa käsitteleviin jaostoihin työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevina jäseninä. Nämä ehdotetaan nimitettäväksi samoin kuin nykyisin työtömyysturvalautakunnan vastaavat jäsenet. Täten kuudesta tällaisesta jäsenestä puolet olisi nimitettävä työnantajajhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja puolet työntekijöiden ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta.

Pykälän 5 momentissa täsmennettäisiin sanamuotoa. Lääkärien ja näiden varajäsenten tulisi edelleen olla laillistettuja lääkäreitä.

4 §. *Ylijohtajan ja johtajien nimittäminen, tehtävät ja kelpoisuusvaatimukset.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvosto nimittäisi muutoksenhakulautakunnan ylijohtajan ja johtajat. Samoin on nykyisin päätoimisten puheenjohtajien osalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyistä vastaavasti ylijohtajan ja johtajan tehtävistä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ylijohtajan ja johtajan kelpoisuusvaatimuksista vastaavasti kuin muiden muutoksenhakulautakuntien puheenjohtajien osalta, sillä he toimisivat muutoksenhakulautakunnan jaostojen puheenjohtajina. Siten ylijohtajalla ja johtajilla olisi oltava tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto, perehtyneisyys sosiaalivakuutusasioihin ja muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Lisäksi heiltä edellytettäisiin käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Koska ylijohtaja olisi koko viraston päällikkö, edellytettäisiin häneltä lisäksi johtamiskokemusta, kuten muiltakin valtion virastopäälliköiltä. Johtamiskokemus voi karttua ainoastaan esimiehenä toimimisesta. Johtamistaitoa voidaan hankkia myös muulla tavoin, esimerkiksi projektinjohtamisen kautta.

5 §. *Muutoksenhakulautakunnan jäsenen paikan vapautuminen.* Pykälän 2 momentissa muutetaan sana varapuheenjohtaja sanaksi puheenjohtaja.

6 §. *Tuomarin vala sekä eroamisikä.* Pykälän 1 momentissa muutettaisiin maininta puheenjohtajasta ja varapuheenjohtajasta maininnaksi ylijohtajasta ja johtajasta. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin vastaava muutos eroamisikien osalta kuin muihin muutoksenhakulautakuntiin.

8 §. *Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanot.* Pykälässä säädettäisiin kuten nykyään, että muutoksenhakua koskevat asiat ratkaistaisiin jaostoissa.

9 §. *Viisijäseninen lääketieteellinen kokoonpano.* Pykälässä säädetään viisijäsenisestä niin sanotusta perusratkaisukokoonpanosta. Nyt ehdotetaan tätä kokoonpanoa muutettavaksi siten, että olisi viisijäseninen lääketieteellinen kokoonpano ja viisijäseninen lainopillinen kokoonpano. Tässä pykälässä säädettäisiin lääketieteellisestä kokoonpanosta. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan nyt viisijäsenisessä kokoonpanossa käsiteltävistä asioista tässä säilyisivät kaikki muut asiat paitsi asumisperusteiseen sosiaaliturvaan liittyvät asiat. Ne siirrettäisiin viisijäseniseen lainopilliseen kokoonpanoon, sillä niissä ei ole kyse lääketieteellisestä kysymyksestä. Lisäksi viisijäsenisessä lääketieteellisessä kokoonpanossa käsiteltäisiin sellaiset työtö-

myydyturvaa koskevat asiat, joiden ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä. Sellaisten asioiden ratkaisuun, joissa on kysymys työttömyysturvasta, kokoonpanoon kuuluu puheenjohtajan, lakimiesjäsenen ja lääkärijäsenen lisäksi kaksi työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä ja muissa asioissa kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä.

Pykälän 4 momenttiin tehtäisiin sähköisen käsittelyjärjestelmän käyttöönottoon liittyen vastaava muutos kuin edellä oleviin lakeihin.

9 a §. *Viisijäseninen lainopillinen kokoonpano.* Lakiin lisättäisiin uusi 9 a § viisijäsenisestä lainopillisesta kokoonpanosta. Tässä kokoonpanossa ratkaistaisiin sellaiset työttömyysturvaa koskevat asiat, joiden ratkaiseminen ei olennaisesti riipu lääketieteellisestä kysymyksestä sekä asumisperusteista sosiaaliturvaa koskevat asiat. Sellaisten asioiden ratkaisuun, joissa on kysymys työttömyysturvasta, kokoonpanoon kuuluu puheenjohtajan ja kahden lakimiesjäsenen lisäksi kaksi työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä ja muissa asioissa kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä.

9 b §. *Ratkaisukokoonpanon päätösvaltaisuus.* Pykälässä säädettäisiin ratkaisukokoonpanojen päätösvaltaisuudesta. Lain 9 ja 9 a §:ssä säädettäisiin, mitkä asiat on ratkaistava viisijäsenisessä kokoonpanossa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että muutkin asiat on ratkaistava viisijäsenisessä kokoonpanossa, jos asialla on hakijan toimeentulon tai lain soveltamisen kannalta erityisen suuri merkitys.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jaosto olisi päätösvaltainen ratkaisemaan asian, kun paikalla on puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä. Edellytyksenä tälle on, että ne jaoston jäsenet, jotka eivät ole paikalla ovat sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemällään merkinnällä ennen kokousta ilmoittaneet yhtyvän esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen. Edellytyksenä on lisäksi, että läsnä olevat jäsenet myös ovat kokouksessa samalla kannalla.

10 §. *Kolmijäseninen kokoonpano.* Pykälä vastaisi nykyistä sanonnallisoin täsmennyksin. Kolmijäsenisessä kokoonpanossa ratkaistaisiin ne asiat, joita ei mainita 9 tai 9 a §:ssä ja jotka eivät ole puheenjohtajan yksin ratkaistavia. Työttömyysturvaa koskevia asioita ei ratkaistaisi kolmijäsenisessä jaostossa. Lisäksi pykälään tehtäisiin sähköisen käsittelyjärjestelmän käyttöönottoon liittyen vastaava muutos kuin edellä oleviin lakeihin.

10 a §. *Puheenjohtajan ratkaistavat asiat.* Pykälän 1 momentissa muutetaan sana varapuheenjohtaja sanaksi puheenjohtaja.

11 §. *Vahvennettu jaosto.* Pykälään tehtäisiin sanonnallinen muutos.

12 §. *Täysistunto.* Pykälään tehtäisiin sanonnallinen muutos.

13 §. *Hallintojaosto.* Pykälässä säädetään, että muutoksenhakulautakunnan hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, sillä muutoksenhakulautakunta on virasto ja valtion virastojen toiminnasta vastaa sen päällikkö eli ylijohdaja. Täten hallintoasioista eivät voi olla päättämässä sellaiset henkilöt, joilla ei ole vastuuta viraston toiminnasta.

14 §. *Asian käsittely.* Pykälään lisättäisiin uusi 9 momentti, jossa säädettäisiin sähköisen käsittelyjärjestelmän käyttöönottoon liittyen vastaavasti kuin edellä olevissa laeissa.

16 §. *Virkasyyte.* Pykälässä muutetaan sana varapuheenjohtaja sanaksi puheenjohtaja.

18 §. *Rahoitus.* Pykälän 2 momenttiin muutetaan sana varapuheenjohtaja sanaksi puheenjohtaja.

19 §. *Tarkemmat säännökset ja määräykset.* Pykälässä säädettäisiin, että tarkemmat määräykset muutoksenhakulautakunnan organisaatiosta, neuvottelukunnasta, työskentelystä ja henkilöstöstä annettaisiin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä. Valtion virastoissa noudatettavin tavoin työjärjestyksen antaisi ylijohtaja. Tarkoituksena olisi, että muutoksenhakulautakunnassa olisi neuvottelukunta, jossa olisivat edustettuina muutoksenhakulautakunnan sivutoimiset puheenjohtajat ja jäsenet. Neuvottelukunnassa voitaisiin käsitellä muutoksenhakulautakunnan toimintaa koskevia asioita.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakunnan työskentelyn tarkemmat säännökset annettaisiin lautakunnan työjärjestyksessä. Työjärjestyksessä säädettäisiin muun muassa lautakunnan organisaatiosta, neuvottelukunnasta, työskentelystä ja henkilöstöstä.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminta lakkaisi sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta tullessa voimaan ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan nimi muuttuisi sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakunnaksi.

Mitä muualla lainsäädännössä säädetään sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta tai työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnasta, koskisi jatkossa sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakuntaa. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa vireillä olevat asiat siirtyisivät käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakuntaan.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimikaudet päättyisivät 31 päivänä joulukuuta 2017 ja uusi sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakunta asetettaisiin 1 päivästä tammikuuta 2018 lukien.

Työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta ja tapaturma-asiaain muutoksenhakulautakunnasta annettuihin lakeihin ehdotetut kelpoisuusedellytykset koskisivat vasta lakien voimaantulon jälkeen muutoksenhakulautakuntaan nimitettyä jäsentä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 2 ja 4, 8 §:n 2—4 momentti, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n otsikko ja 14 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 § laeissa 1333/2011 ja 1218/2016, 4 §, 8 §:n 4 momentti ja 11 §:n 2 momentti laissa 1298/2006, 8 §:n 2 momentti laissa 1318/2010, 12 §:n otsikko laissa 805/2015 ja 14 §:n 1 momentti laissa 1333/2011, sekä
lisätään 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1298/2006 ja 1318/2010, uusi 5 momentti ja 12 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 805/2015, uusi 5 ja 6 momentti, seuraavasti:

2 §

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajat ja muut jäsenet

Muutoksenhakulautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja ja vähintään kolme sivutoimista varapuheenjohtajaa. Päätoiminen puheenjohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo laintulkinnan yhdenmukaisuutta lautakunnan ratkaisuihin sekä vastaa muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista. Päätoimisen puheenjohtajan tehtävistä määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Muutoksenhakulautakunnassa on puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien lisäksi vähintään 18 muuta, sivutoimista jäsentä. Sivutoimisina jäseninä on oltava vähintään:

- 1) neljä lääkärijäsentä;
- 2) neljä lakimiesjäsentä;
- 3) kahdeksan työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä;
- 4) yksi yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen;
- 5) yksi maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

Puheenjohtajalla, varapuheenjohtajilla ja lakimiesjäsenillä tulee olla tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto ja heidän tulee olla perehtyneitä sosiaalivakuutusasioihin. Puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajilta edellytetään lisäksi perehtyneisyyttä erityisesti muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin ja puheenjohtajalta tämän lisäksi käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Lääkärijäsenen tulee olla laillistettu lääkäri. Muiden jäsenten tulee olla perehtyneitä sosiaalivakuutusasioihin.

Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on yksi yhteinen varajäsen, johon sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään varapuheenjohtajasta. Muille jäsenille määrätään riittävä määrä varajäseniä noudattaen, mitä 3 §:ssä säädetään jäsenten määräämisestä. Mitä tässä laissa säädetään

muutoksenhakulautakunnan jäsenestä ja tämän kelpoisuudesta, sovelletaan myös varajäsenen.

Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

4 §

Muutoksenhakulautakunnan jäsenyydestä vapautuminen ja eroamisikä

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muun jäsenen oikeuteen pysyä tehtävässään sovelletaan, mitä tuomarin viran haltijoista säädetään. Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muu jäsen on velvollinen eroamaan sen kuukauden päätyttyä, jonka kuluessa hän täyttää 70 vuotta. Muutoksenhakulautakunnan varapuheenjohtajan tai muun sivutoimisen jäsenen paikan vapautuessa kesken toimikauden, määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

8 §

Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanot

Muutoksenhakuasioita käsittelevä jaosto on päätösvaltainen, kun läsnä ovat jaoston puheenjohtaja, lakimiesjäsen, lääkärijäsen sekä kaksi työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä. Päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että:

1) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, läsnä on yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen;

2) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006), maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006), maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994), maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990), luopumiseläkelain (16/1974), maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992), kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta annetun lain (1297/1994) tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, läsnä on maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun jaoston kokouksessa ovat läsnä puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä, jos asian käsittelyyn 2 tai 5 momentin mukaan vaadittavat jäsenet ovat kirjallisesti tai sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemällään merkinnällä ennen kokousta yhtyneet esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

Jaoston päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että enintään puolet läsnä olevista jäsenistä on työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä, maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä ja yrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä, ja että 2 momentin 1 ja 2 kohdassa mainituista kahdesta työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevasta jäsenestä toinen on työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen ja toinen työntekijäin ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen.

Käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen ei riipu lääketieteellisestä kysymyksestä, jaosto on 2 momentista poiketen päätösvaltainen silloin, kun läsnä on lääkärijäsenen sijasta toinen lakimiesjäsen.

11 §

Täysistunto

Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallintojaostolle koskevassa asiassa täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään puolet esitteetöistä jäsenistä on läsnä. Täysistunnon päätösvaltaisuuden edellytyksenä on ratkaistaessa muutoksenhakuasiaa lisäksi, että enintään puolet läsnä olevista jäsenistä on työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä, maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä ja yrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä. Tällöin jäsenten osalta on lisäksi voimassa, mitä 8 §:ssä säädetään.

12 §

Hallintolainkäyttölain soveltaminen, tiedoksianto ja asiakirjojen toimittaminen

Muutoksenhakulautakunnan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Jollei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Eläkelaitos on velvollinen toimittamaan asiakirjat muutoksenhakulautakunnalle sen vaatimassa muodossa maksutta.

14 §

Hallintoasiat

Hallintojaostossa käsitellään työjärjestyksessä mainitut muutoksenhakulautakunnan hallintoasiat. Hallintoasian koollekutsujana ja puheenjohtajana toimii muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessa varapuheenjohtaja. Muina jäseninä hallintojaostossa ovat muutoksenhakulautakunnan varapuheenjohtajat. Lisäksi muutoksenhakulautakunnan täysistunto valitsee hallintojaostoon yhden työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella muutoksenhakulautakuntaan nimitetyn jäsenen, yhden työntekijä- ja toimihenkilökeskusjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyn jäsenen sekä yhden yrittäjien ja maatalousyrittäjien järjestön ehdotuksen perusteella nimitetyn jäsenen tai näiden varajäsenten joukosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa lautakuntaan määrättyyn henkilöön sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 2 §:ää.

Tämän lain 12 §:n 6 momenttia sovelletaan 1 päivästä huhtikuuta 2018.

2.

Laki

tapaturma-asioden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tapaturma-asioden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1316/2010) 2 §:n 3 momentti, 3 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 7 §:n 2 momentti, 9 §:n 3 momentti, 12 §:n 2 momentti ja 13 § ja
lisätään 2 §:ään uusi 4 momentti ja 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 804/2015, uusi 7 momentti seuraavasti:

2 §

Muutoksenhakulautakunnan jäsenet

Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on yksi yhteinen varajäsen, johon sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään varapuheenjohtajasta. Muille jäsenille määrätään riittävä määrä varajäseniä noudattaen, mitä 5 §:ssä säädetään jäsenten nimittämisestä. Varajäsenen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä ja tämän kelpoisuudesta.

Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

3 §

Jäsenten kelpoisuus

Puheenjohtajalla, varapuheenjohtajilla ja lakimiesjäsenillä tulee olla tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto ja heidän tulee olla perehtyneitä sosiaalivakuutusasioihin. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla lisäksi perehtyneitä erityisesti muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Puheenjohtajalta edellytetään myös käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Lääkärijäsenen tulee olla laillistettu lääkäri. Muiden jäsenten tulee olla perehtyneitä sosiaalivakuutusasioihin.

5 §

Muutoksenhakulautakunnan nimittäminen

Valtioneuvosto nimittää sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan toistaiseksi sekä muut jäsenet enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

6 §

Tuomarin vala ja eroamisikä

Muutoksenhakulautakunnan jäsenen on ryhtyessään tehtäväänsä annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (673/2016) 1 luvun 7 §:ssä.

Muutoksenhakulautakunnan jäsen on velvollinen eroamaan tehtävästään sen kuukauden päättyessä, jonka kuluessa hän täyttää 70 vuotta.

7 §

Esittelijät

Muutoksenhakulautakunnan esittelijällä on oltava tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto. Esittelijän tehtävistä määrätään tarkemmin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä.

9 §

Jaoston päätösvaltaisuus

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun paikalla ovat jaoston puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä edellyttäen, että ne jaoston jäsenet, jotka eivät ole paikalla, ovat kirjallisesti tai sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemällään merkinnällä ennen kokousta ilmoittaneet yhtyvän esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

12 §

Täysistunto

Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallintojaostolle koskevassa asiassa täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään puolet esitteettömistä jäsenistä on läsnä. Päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että läsnä on vähintään yksi työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen, yksi työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen sekä yksi maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen. Käsiteltäessä muutoksenhakuasiaa enintään puolet läsnä olevista jäsenistä voi olla työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä ja maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä. Jos asian ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, tulee myös lääkärijäsenen olla läsnä.

13 §

Hallintojaosto

Hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa. Sen puheenjohtajana toimii muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä ovat muutoksenhakulautakunnan varapuheenjohtajat. Lisäksi hallintojaostoon kuuluu kolme työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jä-

sentä, joista yhden ovat nimenneet työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet, yhden työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet ja yhden maatalousyrittäjien järjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet keskuudestaan. Täysistunto nimittää hallintojaoston.

14 §

Asian käsittely

Vakuutuslaitos on velvollinen toimittamaan asiakirjat muutoksenhakulautakunnalle sen vaatimassa muodossa maksutta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .
Ennen tämän lain voimaantuloa lautakuntaan nimitettyyn henkilöön sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 3 §:ää.

Tämän lain 14 §:n 7 momenttia sovelletaan 1 päivästä huhtikuuta 2018 alkaen.

3.

Laki

sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1299/2006) 13 §,
muutetaan lain suomenkielinen nimike, 1 luvun otsikko, 1 §:n otsikko ja 1 momentti, 2—6,
8—11, 12, 16 sekä 18 ja 19 §,
sellaisina kuin niistä ovat 4 ja 11 § osaksi laissa 463/2008, 6 § laissa 711/2016, 8 § laissa
463/2008, 9 § osaksi laeissa 463/2008 ja 716/2010 ja 10 a §:n 1 momentti laissa 1319/2010,
sekä
lisätään lakiin uusi 9 a § ja 9 b § sekä 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 807/2015, uusi 9
momentti seuraavasti:

Laki

sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta

1 luku

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta sekä sen tehtävät ja jäsenet

1 §

Muutoksenhakulautakunnan tehtävä ja toimivalta

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta (*muutoksenhakulautakunta*) toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena työttömyysturvaa koskevissa asioissa ja Kansaneläkelaitoksen hoitamisissa toimeentuloturva-asioissa siten kuin asianomaisissa etuuslaeissa erikseen säädetään.

2 §

Muutoksenhakulautakunnan jäsenet

Lainkäyttötoimintaa muutoksenhakulautakunnan jaostoissa johtaa kolme päätoimista puheenjohtajaa ja enintään neljä sivutoimista puheenjohtajaa. Päätoimiset puheenjohtajat ovat muutoksenhakulautakunnan ylijohtaja ja johtajat.

Muutoksenhakulautakunnassa on lisäksi sivutoimisina jäsenenä vähintään kuusi lääkärijäsentä, vähintään yhdeksän lakimiesjäsentä sekä kahdeksantoista jäsentä, jotka edustavat joko muutoksenhakijoiden tai työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteiden tuntemusta. Lisäksi

muutoksenhakulautakunnassa on riittävä määrä varajäseniä. Varajäseneneen sovelletaan, mitä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä.

Puheenjohtajat ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

3 §

Jäsenten kelpoisuus ja nimittäminen

Muutoksenhakulautakunnan päätoimisten puheenjohtajien kelpoisuudesta säädetään 4 §:ssä. Muutoksenhakulautakunnan sivutoimisilla puheenjohtajilla on oltava tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto sekä perehtyneisyys sosiaalivakuutusasioihin ja muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin.

Muutoksenhakulautakunnan muiden jäsenten tulee olla sosiaalivakuutusasioihin perehtyneitä ja lakimiesjäsenillä tulee lisäksi olla tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto.

Muutoksenhakulautakunnan muihin kuin työttömyysturvaa käsitteleviin jaostoihin nimitetään kaksitoista sellaista jäsentä, joilla on muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta. Heistä kolme nimitetään työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja neljä työntekijöiden ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta, yksi jäsen edustavimpien yrittäjäjärjestöjen ja maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta ja neljä jäsentä edustavimpien etuudensaajia edustavien järjestöjen ehdotuksesta.

Muutoksenhakulautakunnan työttömyysturvaa käsitteleviin jaostoihin nimitetään kuusi sellaista jäsentä, joiden tulee olla työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia. Heistä puolet on nimitettävä työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja puolet työntekijöiden ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta.

Lääkärijäsenten ja näiden varajäsenten tulee olla laillistettuja lääkäreitä.

4 §

Ylijohtajan ja johtajien nimittäminen, tehtävät ja kelpoisuus

Muutoksenhakulautakunnassa on ylijohtaja ja kaksi johtajaa, jotka nimittää valtioneuvosto.

Ylijohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo laintulkinnan yhdenmukaisuutta muutoksenhakulautakunnan ratkaisuihin sekä vastaa muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista. Ylijohtajan tehtävistä määrätään tarkemmin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä. Johtajan tehtävistä määrätään muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä.

Ylijohtajalla ja johtajilla on oltava tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto sekä perehtyneisyys sosiaalivakuutusasioihin ja muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Lisäksi heiltä edellytetään käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Ylijohtajalla on lisäksi oltava kokemusta esimiehenä toimimisesta.

5 §

Muutoksenhakulautakunnan jäsenen paikan vapautuminen

Muutoksenhakulautakunnan jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään.

Jos sivutoimisen puheenjohtajan tai jäsenen tehtävä vapautuu kesken toimikauden, määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

6 §

Tuomarin vakuutus ja eroamisikä

Muutoksenhakulautakunnan päätoimisen puheenjohtajan, sivutoimisen puheenjohtajan ja muun jäsenen on ryhtyessään tehtäväänsä annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (673/2016) 1 luvun 7 §:ssä.

Muutoksenhakulautakunnan sivutoiminen puheenjohtaja ja jäsen on velvollinen eroamaan tehtävästään sen kuukauden päättyessä, jonka kuluessa hän täyttää 70 vuotta.

8 §

Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanot

Muutoksenhakua koskevat asiat ratkaistaan muutoksenhakulautakunnassa jaostoissa. Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä viisi- tai kolmijäsenisessä jaostossa, vahvennetussa jaostossa tai täysistunnossa. Lainkäyttöasian voi ratkaista myös puheenjohtaja yksin.

9 §

Viisijäseninen lääketieteellinen ratkaisukokoonpano

Viisijäseniseen lääketieteelliseen ratkaisukokoonpanoon kuuluu jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Käsiteltäessä työttömyysturvaa koskevaa asiaa kuuluu jaoston ratkaisukokoonpanoon kuitenkin jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä.

Asia käsitellään viisijäsenisessä lääketieteellisessä ratkaisukokoonpanossa, jos kysymys on:

- 1) oikeudesta kansaneläkelain (568/2007) mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen;
- 2) oikeudesta vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukaiseen etuuteen tai mainitun lain mukaisen etuuden määrästä;
- 3) oikeudesta takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 7 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella myönnettyyn takuueläkkeeseen;
- 4) oikeudesta sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 1 §:n mukaiseen sairauspäivärahaan tai 11 §:n mukaiseen osasairauspäivärahaan;
- 5) oikeudesta Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaiseen kuntoutusrahaan taikka mainitun lain mukaiseen ammatilliseen tai lääkinnälliseen kuntoutukseen;
- 6) sairausvakuutuslain mukaisesta työterveyshuollon korvauksesta tai vuosilomakustannuskorvauksesta;
- 7) työttömyysturvaa koskevasta asiasta, jonka ratkaisu olennaisesti perustuu lääketieteelliseen arvioon.

9 a §

Viisijäseninen lainopillinen ratkaisukokoonpano

Viisijäseniseen lainopilliseen ratkaisukokoonpanoon kuuluu jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä sekä kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Käsiteltäessä työttömyysturvaa koskevaa asiaa kuuluu jaoston kokoonpanoon

kuitenkin jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä sekä kaksi työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä.

Asia käsitellään viisijäsenisessä lainopillisessa ratkaisukokoonpanossa, jos kysymys on:

1) työttömyysturvaa koskevasta asiasta, jonka ratkaisu ei olennaisesti perustu lääketieteelliseen arvioon;

2) asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaisesta asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta.

9 b §

Ratkaisukokoonpanon päätösvaltaisuus

Myös muu kuin 9 ja 9 a §:ssä mainittu asia on ratkaistava viisijäsenisessä kokoonpanossa, jos asialla on hakijan toimeentulon tai lain soveltamisen kannalta erityisen suuri merkitys.

Jaosto on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä edellyttäen, että ne jaoston jäsenet, jotka eivät ole paikalla, ovat kirjallisesti tai sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemällään merkinnällä ennen kokousta ilmoittaneet yhtyvän esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

10 §

Kolmijäseninen ratkaisukokoonpano

Muita kuin 9 tai 9 a §:ssä mainittuja asioita käsiteltäessä ratkaisukokoonpanoon kuuluu jaoston puheenjohtajan lisäksi kaksi lakimiesjäsentä tai lakimiesjäsen ja lääkärijäsen. Jaosto on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtaja ja yksi jäsen edellyttäen, että kolmas jäsen on ilmoittanut kirjallisesti tai sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemällään merkinnällä ennen kokousta yhtyneensä esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

10 a §

Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja ratkaisee esittelystä valitusasiat, joissa on kysymys sairausvakuutuslain 3 luvun 4 §:n 1 momentin tai 5 §:n 1 momentin mukaisen korvauksen määrästä.

11 §

Vahvennettu jaosto

Muutoksenhakulautakunnan ylijohtaja tai johtaja tai jaosto voi määrätä jaostossa tai puheenjohtajan yksin käsiteltävänä olevan asian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaistavaksi vahvennetussa jaostossa yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi. Vahvennetussa jaostossa on puheenjohtajana muutoksenhakulautakunnan ylijohtaja tai johtaja ja lisäksi jäseninä muut päätoimiset puheenjohtajat ja kyseistä asiaryhmää käsittelevien jaostojen sivutoimiset puheenjohtajat sekä asiaa aikaisemmin käsitelleen jaoston jäsenet.

Vahvennettu jaosto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa sen jäsenistä on läsnä.

12 §

Täysistunto

Jos muutoksenhakulautakunnassa ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä lain soveltamisen kannalta muissa vastaavanlaisissa tapauksissa tai jos jaoston tai puheenjohtajan ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, muutoksenhakulautakunnan ylijohtaja tai johtaja voi määrätä asian käsiteltäväksi muutoksenhakulautakunnan täysistunnossa.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtajana toimiva muutoksenhakulautakunnan ylijohtaja tai johtaja ja vähintään puolet lautakunnan muista jäsenistä.

14 §

Asian käsittely

Kansaneläkelaitos on velvollinen toimittamaan asiakirjat muutoksenhakulautakunnalle sen vaatimassa muodossa maksutta.

16 §

Virkasyyte

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajaa, sivutoimista puheenjohtajaa ja muuta jäsentä syytetään virkarikoksesta Helsingin hovioikeudessa.

18 §

Rahoitus

Muutoksenhakulautakunnan kustannukset suoritetaan valtion varoista.

Muutoksenhakulautakunnan sivutoimisten puheenjohtajien ja jäsenten palkkiot määrätään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

19 §

Työjärjestys

Muutoksenhakulautakunnan organisaatiosta, neuvottelukunnista, työskentelystä ja henkilöstöstä määrätään tarkemmin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminta lakkaa tämän lain tullessa voimaan ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan nimi muuttuu sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakunnaksi.

Mitä muualla laissa säädetään sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta tai työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnasta, koskee tämän lain voimaan tultua sosiaaliturva-asioden muutoksenhakulautakuntaa.

Tämän lain voimaan tullessa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa vireillä olevat asiat siirtyvät käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan tämän lain säännösten mukaan.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan sivutoimisten puheenjohtajien, varapuheenjohtajien sekä muiden jäsenten ja varajäsenten toimikausi päättyy tämän lain voimaan tullessa.

4.

Laki

työttömyysturvalain 12 a luvun kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tällä lailla kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 12 a luku.^{1 §}

Tämä laki tulee voimaan päivänä ^{2 §}
kuuta 20 .

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

1.

Laki

työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 2 ja 4, 8 §:n 2—4 momentti, 11 §:n 2 momentti, 12 §:n otsikko ja 14 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 § laeissa 1333/2011 ja 1218/2016, 4 §, 8 §:n 4 momentti ja 11 §:n 2 momentti laissa 1298/2006, 8 §:n 2 momentti laissa 1318/2010, 12 §:n otsikko laissa 805/2015 ja 14 §:n 1 momentti laissa 1333/2011, sekä
lisätään 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1298/2006 ja 1318/2010, uusi 5 momentti ja 12 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 805/2015, uusi 5 ja 6 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajat ja jäsenet

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajat ja jäsenet

Muutoksenhakulautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja ja vähintään kolme sivutoimista varapuheenjohtajaa. Päätoiminen puheenjohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo lain-tulkinnan yhdenmukaisuutta lautakunnan ratkaisuihin sekä vastaa muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista työjärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla. *Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla tulee olla muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto ja heidän tulee olla perehtyneitä muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin.*

Muutoksenhakulautakunnassa on puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien lisäksi vähintään 18 muuta sivutoimista jäsentä. Sivutoimisina jäseninä on oltava vähintään:

Muutoksenhakulautakunnassa on päätoiminen puheenjohtaja ja vähintään kolme sivutoimista varapuheenjohtajaa. Päätoiminen puheenjohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo lain-tulkinnan yhdenmukaisuutta lautakunnan ratkaisuihin sekä vastaa muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista. Päätoimisen puheenjohtajan tehtävistä määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Muutoksenhakulautakunnassa on puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien lisäksi vähintään 18 muuta, sivutoimista jäsentä. Sivutoimisina jäseninä on oltava vähintään:

Voimassa oleva laki

- 1) neljä lääkärijäsentä;
- 2) neljä jäsentä, jotka ovat työeläkeasioihin perehtyneitä ja joilla on muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto, tai jotka ovat muuten työeläkevakuutukseen erityisesti perehtyneitä;
- 3) kahdeksan työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä;
- 4) yksi yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen;
- 5) yksi maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

Lääkärijäsenen tulee olla vakuutuslääketeeseen perehtynyt laillistettu lääkäri. Työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevien jäsenten tulee olla perehtyneitä yksityisten alojen, kuntien tai valtion työeläkeasioihin.

Sivutoimisilla jäsenillä on kullakin henkilökohtainen varajäsen. Mitä tässä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä, sovelletaan myös varajäseneseen.

Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

4 §

Muutoksenhakulautakunnan jäsenyydestä vapautuminen ja eroamisikä

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on voimassa, mitä tuomarin viran haltijoista säädetään. Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsen on velvollinen eroamaan sen kuukauden päätyttyä, jonka kuluessa hän täyttää 68 vuotta. Muutoksenhakulautakunnan varapuheenjohtajan tai jäsenen pai-

Ehdotus

- 1) neljä lääkärijäsentä;
- 2) *neljä lakimiesjäsentä*;
- 3) kahdeksan työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä;
- 4) yksi yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen;
- 5) yksi maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

Puheenjohtajalla, varapuheenjohtajilla ja lakimiesjäsenillä tulee olla tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto ja heidän tulee olla perehtyneitä sosiaalivakuutusasioihin. Puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajilta edellytetään lisäksi perehtyneisyyttä erityisesti muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin ja puheenjohtajalta tämän lisäksi käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Lääkärijäsenen tulee olla laillistettu lääkäri. Muiden jäsenten tulee olla perehtyneitä sosiaalivakuutusasioihin.

Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on yksi yhteinen varajäsen, johon sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään varapuheenjohtajasta. Muille jäsenille määrätään riittävä määrä varajäseniä noudattaen, mitä 3 §:ssä säädetään jäsenten määräämisestä. Mitä tässä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä ja tämän kelpoisuudesta, sovelletaan myös varajäseneseen.

Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

4 §

Muutoksenhakulautakunnan jäsenyydestä vapautuminen ja eroamisikä

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja muun jäsenen oikeuteen pysyä tehtävässään sovelletaan, mitä tuomarin viran haltijoista säädetään. Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muu jäsen on velvollinen eroamaan sen kuukauden päätyttyä, jonka kuluessa hän täyttää 70 vuotta. Muutoksenhakulautakunnan varapuheenjohtajan tai

Voimassa oleva laki

kan vapautuessa kesken toimikauden, määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

8 §

Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanot

Muutoksenhakuasioita käsittelevä jaosto on päätösvaltainen, kun läsnä ovat jaoston puheenjohtaja, työeläkeasioihin perehtynyt ja oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut tai muu työeläkevakuutukseen erityisesti perehtynyt jäsen, lääkärin jäsen sekä kaksi työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä. Päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että:

1) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, läsnä on oltava yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen;

2) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu maatalousyrittäjän eläkelain, maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006), maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994), maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoiseläkkeestä annetun lain (1317/1990), luopumiseläkelain (16/1974), maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992), kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta annetun lain (1297/1994) tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, läsnä on oltava maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun jaoston kokouksessa ovat läsnä puheenjohtaja ja vähintään kaksi jäsentä, jos asian käsitteelyyn 2 momentin mukaan vaadittavat jäsenet ovat kirjallisesti ennen kokousta yhtyneet esittelijän esitykseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

Jaoston päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että enintään puolet läsnä olevista jäsenistä on työelämän ja työmarkkinoiden

Ehdotus

muun sivutoimisen jäsenen paikan vapautuessa kesken toimikauden, määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

8 §

Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukokoonpanot

Muutoksenhakuasioita käsittelevä jaosto on päätösvaltainen, kun läsnä ovat jaoston puheenjohtaja, *lakimiesjäsen*, lääkärijäsen sekä kaksi työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä. Päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että:

1) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, läsnä on oltava yrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen;

2) käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006), maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006), maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994), maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoiseläkkeestä annetun lain (1317/1990), luopumiseläkelain (16/1974), maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992), kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta annetun lain (1297/1994) tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten soveltamisesta, läsnä on oltava maatalousyrittäjätoimintaan perehtynyt jäsen.

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun jaoston kokouksessa ovat läsnä puheenjohtaja ja vähintään kaksi jäsentä, jos asian käsitteelyyn 2 tai 5 momentin mukaan vaadittavat jäsenet ovat kirjallisesti tai sähköiseen käsitteelyjärjestelmään tekemällään merkinnällä ennen kokousta yhtyneet esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

Jaoston päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että enintään puolet läsnä olevista jäsenistä on työelämän ja työmarkkinoiden

Voimassa oleva laki

olosuhteita tuntevia jäseniä, maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä ja yrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä, ja että 2 momentin 1—3 kohdassa mainituista kahdesta työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevasta jäsenestä toinen on työnantajyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen ja toinen työntekijäin ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen.

11 §

Täysistunto

Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Täysistunnon päätösvaltaisuuden edellytyksenä on ratkaistaessa muutoksenhakuasiaa lisäksi, että enintään puolet läsnä olevista jäsenistä on työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä, maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä ja yrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä. Tällöin jäsenten osalta on lisäksi voimassa, mitä 8 §:ssä säädetään.

12 §

*Hallintolainkäyttölain soveltaminen**Ehdotus*

olosuhteita tuntevia jäseniä, maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä ja yrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä, ja että 2 momentin 1 ja 2 kohdassa mainituista kahdesta työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevasta jäsenestä toinen on työnantajyhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen ja toinen työntekijäin ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta määrätty jäsen.

Käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen ei riipu lääketieteellisestä kysymyksestä, jaosto on 2 momentista poiketen päätösvaltainen silloin, kun läsnä on lääkärijäsenen sijasta toinen lakimiesjäsen.

11 §

Täysistunto

Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. *Tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallintojaostolle koskevassa asiassa täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään puolet esteettömistä jäsenistä on läsnä.* Täysistunnon päätösvaltaisuuden edellytyksenä on ratkaistaessa muutoksenhakuasiaa lisäksi, että enintään puolet läsnä olevista jäsenistä on työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä, maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä ja yrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä. Tällöin jäsenten osalta on lisäksi voimassa, mitä 8 §:ssä säädetään.

12 §

Hallintolainkäyttölain soveltaminen, tiedoksianto ja asiakirjojen toimittaminen

Muutoksenhakulautakunnan päätös annetaan tiedoksi lähettämällä se postitse kirjeellä vastaanottajalle hänen ilmoittamaansa postiosoitteeseen. Jollei muuta näytetä, valittajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon

Voimassa oleva laki

Ehdotus

seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Eläkelaitos on velvollinen toimittamaan asiakirjat muutoksenhakulautakunnalle sen vaatimassa muodossa maksutta.

14 §

Hallintoasiat

Hallintojaostossa käsitellään työjärjestyksessä mainitut muutoksenhakulautakunnan hallintoasiat. Hallintoasian koollekutsujana ja puheenjohtajana toimii muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessa varapuheenjohtaja. Muina jäseninä hallintojaostossa ovat muutoksenhakulautakunnan varapuheenjohtajat. Lisäksi hallintojaostoon kuuluu kolme jäsentä, joista yhden nimeävät muutoksenhakulautakunnan työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet, yhden työntekijä- ja toimihenkilökeskusjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet sekä yhden yrittäjien ja maatalousyrittäjien järjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet keskuudestaan.

14 §

Hallintoasiat

Hallintojaostossa käsitellään työjärjestyksessä mainitut muutoksenhakulautakunnan hallintoasiat. Hallintoasian koollekutsujana ja puheenjohtajana toimii muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessa varapuheenjohtaja. Muina jäseninä hallintojaostossa ovat muutoksenhakulautakunnan varapuheenjohtajat. *Lisäksi muutoksenhakulautakunnan täysistunto valitsee hallintojaostoon yhden työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella muutoksenhakulautakuntaan nimitetyn jäsenen, yhden työntekijä- ja toimihenkilökeskusjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyn jäsenen sekä yhden yrittäjien ja maatalousyrittäjien järjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyn jäsenen tai näiden varajäsenten joukosta.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa lautakuntaan määrättyyn henkilöön sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 2 §:ää.

Tämän lain 12 §:n 6 momenttia sovelletaan 1 päivästä huhtikuuta 2018.

2.

Laki**tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1316/2010) 2 §:n 3 momentti, 3 §, 5 §:n 1 momentti, 6 §, 7 §:n 2 momentti, 9 §:n 3 momentti, 12 §:n 2 momentti ja 13 § ja
lisätään 2 §:ään uusi 4 momentti ja 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 804/2015, uusi 7 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Muutoksenhakulautakunnan jäsenet**Muutoksenhakulautakunnan jäsenet*

Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on yksi yhteinen varajäsen, johon sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään varapuheenjohtajasta ja jäsenestä. Muilla jäsenillä on kullakin henkilökohtainen varajäsen. *Henkilökohtaiseen* varajäsenen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä.

Puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla on yksi yhteinen varajäsen, johon sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään varapuheenjohtajasta. *Muulle jäsenille määrätään riittävä määrä varajäseniä noudattaen, mitä 5 §:ssä säädetään jäsenten nimittämisestä.* Varajäsenen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä *ja tämän kelpoisuudesta.*

Puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

3 §

3 §

*Jäsenten kelpoisuus**Jäsenten kelpoisuus*

Puheenjohtajan, varapuheenjohtajien ja lakimiesjäsenten tulee olla oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita ja tapaturmavakuutukseen hyvin perehtyneitä. Puheenjohtajalta edellytetään lisäksi käytännössä osoitettua johtamistaitoa.

Puheenjohtajalla, varapuheenjohtajilla ja lakimiesjäsenillä tulee olla *tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto ja heidän tulee olla perehtyneitä sosiaalivakuutusasioihin.* Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla lisäksi *perehtyneitä erityisesti muutoksenhaku-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Lääkärijäsenen tulee olla laillistettu lääkäri.

lautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Puheenjohtajalta edellytetään myös käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Lääkärijäsenen tulee olla laillistettu lääkäri. Muiden jäsenten tulee olla perehtyneitä sosiaalivakuutusasioihin.

5 §

5 §

Muutoksenhakulautakunnan nimittäminen

Muutoksenhakulautakunnan nimittäminen

Valtioneuvosto nimittää sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan toistaiseksi sekä muut jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan.

Valtioneuvosto nimittää sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan toistaiseksi sekä muut jäsenet *enintään* viideksi vuodeksi kerrallaan.

6 §

6 §

Tuomarin vala ja vakuutus sekä eroamisikä

Tuomarin vala ja eroamisikä

Muutoksenhakulautakunnan jäsenen on ryhtyessään tehtäväänsä vannottava tuomarinvala tai annettava tuomarinvakuutus siten kuin oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 6 a ja 7 §:ssä säädetään, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin.

Muutoksenhakulautakunnan jäsen on velvollinen eroamaan tehtävästään sen kuukauden päättyessä, jonka kuluessa hän täyttää 68 vuotta.

Muutoksenhakulautakunnan jäsenen on ryhtyessään tehtäväänsä *annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (673/2016) 1 luvun 7 §:ssä.*

Muutoksenhakulautakunnan jäsen on velvollinen eroamaan tehtävästään sen kuukauden päättyessä, jonka kuluessa hän täyttää 70 vuotta.

7 §

7 §

Esittelijät

Esittelijät

Muutoksenhakulautakunnan esittelijällä on oltava oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Esittelijän tehtävistä määrätään tarkemmin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä.

Muutoksenhakulautakunnan esittelijällä on oltava *tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto*. Esittelijän tehtävistä määrätään tarkemmin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

*Jaoston päätösvaltaisuus**Jaoston päätösvaltaisuus*

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun paikalla ovat jaoston puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä edellyttäen, että ne jaoston jäsenet, jotka eivät ole paikalla, ovat kirjallisesti ennen kokousta ilmoittaneet yhtyvänsä esittelijän esitykseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

Jaosto on päätösvaltainen myös silloin, kun paikalla ovat jaoston puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä edellyttäen, että ne jaoston jäsenet, jotka eivät ole paikalla, ovat kirjallisesti tai sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemällään merkinnällä ennen kokousta ilmoittaneet yhtyvänsä esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

12 §

12 §

*Täysistunto**Täysistunto*

Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. Päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että läsnä on vähintään yksi työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen, yksi työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen sekä yksi maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen. Käsiteltäessä muutoksenhakuasiaa enintään puolet läsnä olevista jäsenistä voi olla työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä ja maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä. Jos asian ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, tulee myös lääkärijäsenen olla läsnä.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä. *Tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallintojaostolle koskevassa asiassa täysistunto on päätösvaltainen, kun vähintään puolet esteettömistä jäsenistä on läsnä.* Päätösvaltaisuuden edellytyksenä on lisäksi, että läsnä on vähintään yksi työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen, yksi työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen sekä yksi maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetty jäsen. Käsiteltäessä muutoksenhakuasiaa enintään puolet läsnä olevista jäsenistä voi olla työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia jäseniä ja maatalousyrittäjätoimintaan perehtyneitä jäseniä. Jos asian ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, tulee myös lääkärijäsenen olla läsnä.

13 §

13 §

*Hallintojaosto**Hallintojaosto*

Hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa. Sen puheenjohtajana toimii muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä ovat muutoksenhakulautakunnan varapu-

Hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa. Sen puheenjohtajana toimii muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja ja muina jäseninä ovat muutoksenhakulautakunnan varapu-

Voimassa oleva laki

heenjohtajat sekä kolme työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä, joista yhden ovat nimenneet työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet, yhden työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet ja yhden maatalousyrittäjien järjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet keskuudestaan. *Hallintojaosto on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä on läsnä.* Asiat käsitellään siten kuin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä määrätään.

14 §

Asian käsittely

Ehdotus

heenjohtajat. *Lisäksi hallintojaostoon kuuluu kolme työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä, joista yhden ovat nimenneet työnantajajärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet, yhden työntekijä- ja toimihenkilöjärjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet ja yhden maatalousyrittäjien järjestöjen ehdotuksen perusteella nimitetyt jäsenet keskuudestaan. Täysistunto nimittää hallintojaoston.*

14 §

Asian käsittely

Vakuutuslaitos on velvollinen toimittamaan asiakirjat muutoksenhakulautakunnalle sen vaatimassa muodossa maksutta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa lautakuntaan nimitettyyn henkilöön sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 3 §:ää.

Tämän lain 14 §:n 7 momenttia sovelletaan 1 päivästä huhtikuuta 2018 alkaen.

3.

Laki**sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (1299/2006) 13 §,
muutetaan lain suomenkielinen nimike, 1 luvun otsikko, 1 §:n otsikko ja 1 momentti, 2—6,
 8—11, 12, 16 sekä 18 ja 19 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 4 ja 11 § osaksi laissa 463/2008, 6 § laissa 711/2016, 8 § laissa
 463/2008, 9 § osaksi laissa 463/2008 ja 716/2010 ja 10 a §:n 1 momentti laissa 1319/2010,
 sekä
lisätään lakiin uusi 9 a § ja 9 b § sekä 14 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 807/2015, uusi
 9 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***Laki****sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnas-
ta**

1 luku

**Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakun-
nan tehtävä ja jäsenet**

1 §

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan
tehtävä ja toimivalta

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta (*muutoksenhakulautakunta*) toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena Kansaneläkelaitoksen hoitamissa toimeentuloturvasasioissa siten kuin asianomaisissa etuuslaeissa erikseen säädetään.

Laki**sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulau-
takunnasta**

1 luku

**Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulau-
takunta sekä sen tehtävät ja jäsenet**

1 §

Muutoksenhakulautakunnan tehtävä ja toimi-
valta

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta (*muutoksenhakulautakunta*) toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena *työtömyysturvaa koskevissa asioissa* ja Kansaneläkelaitoksen hoitamissa toimeentuloturvasasioissa siten kuin asianomaisissa etuuslaeissa erikseen säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

*Puheenjohtajat ja jäsenet****Muutoksenhakulautakunnan jäsenet***

Muutoksenhakulautakunnassa on päätoimisen puheenjohtajan virka ja päätoimisen varapuheenjohtajan virka sekä neljä sivutoimista varapuheenjohtajaa.

Muutoksenhakulautakunnassa on lisäksi sivutoimisina kuusi lääkärijäsentä, kuusi lakimiesjäsentä ja kaksitoista muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä sekä kullekin määrätty henkilökohtainen varajäsen. Henkilökohtaista varajäsentä koskee, mitä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä.

Lainkäyttötoimintaa muutoksenhakulautakunnan jaostoissa johtaa kolme päätoimista puheenjohtajaa ja enintään neljä sivutoimista puheenjohtajaa. Päätoimiset puheenjohtajat ovat muutoksenhakulautakunnan ylijohdaja ja johtajat.

Muutoksenhakulautakunnassa on lisäksi sivutoimisina jäseninä vähintään kuusi lääkärijäsentä, vähintään yhdeksän lakimiesjäsentä sekä kahdeksantoista jäsentä, jotka edustavat joko muutoksenhakijoiden tai työelämän ja työmarkkinoiden olosuhteiden tuntemusta. Lisäksi muutoksenhakulautakunnassa on riittävä määrä varajäseniä. Varajäseneneen sovelletaan, mitä laissa säädetään muutoksenhakulautakunnan jäsenestä.

Puheenjohtajat ja muut jäsenet toimivat tuomarin vastuulla.

3 §

3 §

*Jäsenten kelpoisuus****Jäsenten kelpoisuus ja nimittäminen***

Päätoimisella puheenjohtajalla ja päätoimisella varapuheenjohtajalla on oltava tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto ja perehtyneisyys sosiaalivakuutukseen. Päätoimiselta puheenjohtajalta edellytetään lisäksi käytännössä osoitettua johtamistaitoa.

Muutoksenhakulautakunnan jäsenten tulee olla sosiaalivakuutukseen perehtyneitä ja sivutoimisilla varapuheenjohtajilla ja lakimiesjäsenillä tulee lisäksi olla tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto.

Muutoksenhakulautakunnan päätoimisten puheenjohtajien kelpoisuudesta säädetään 4 §:ssä. Muutoksenhakulautakunnan sivutoimisilla puheenjohtajilla on oltava tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto sekä perehtyneisyys sosiaalivakuutusasioihin ja muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin.

Muutoksenhakulautakunnan muiden jäsenten tulee olla sosiaalivakuutusasioihin perehtyneitä ja lakimiesjäsenillä tulee lisäksi olla tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto.

Muutoksenhakulautakunnan muihin kuin työttömyysturvaa käsitteleviin jaostoihin nimitetään kaksitoista sellaista jäsentä, joilla on muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta. Heistä kolme nimitetään työnantajajhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja neljä työntekijöiden ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta, yksi jäsen edustavimpien yrittäjäjärjestöjen ja maatalousyrittäjäjärjestöjen ehdotuksesta ja neljä jäsentä edustavimpien

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Lääkärjäsenen tulee olla laillistettu lääkäri.

etuudensaajia edustavien järjestöjen ehdotuksesta.

Muutoksenhakulautakunnan työttömyysturvaa käsitteleviin jaostoihin nimitetään kuusi sellaista jäsentä, joiden tulee olla työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevia. Heistä puolet on nimitettävä työnantajayhdistysten edustavimpien keskusjärjestöjen ja puolet työntekijöiden ja toimihenkilöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdotuksesta.

Lääkärjäsenten ja näiden varajäsenten tulee olla laillistettuja lääkäreitä.

4 §

Päätoimisten puheenjohtajien tehtävät ja nimittäminen

Valtioneuvosto nimittää muutoksenhakulautakunnan päätoimisen puheenjohtajan ja päätoimisen varapuheenjohtajan virkaan ja myöntää heille virkavapauden.

Päätoiminen puheenjohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo laintulkinnan yhdenmukaisuutta muutoksenhakulautakunnan ratkaisuihin sekä vastaa muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista työjärjestyksessä tarkemmin määrättyllä tavalla. Päätoimisen varapuheenjohtajan tehtävistä määrätään, *sen lisäksi mitä 8 §:n 1 momentissa säädetään*, muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä.

4 §

Ylijohtajan ja johtajien nimittäminen, tehtävät ja kelpoisuus

Muutoksenhakulautakunnassa on ylijohtaja ja kaksi johtajaa, jotka nimittää valtioneuvosto.

Ylijohtaja johtaa muutoksenhakulautakuntaa ja vastaa sen toiminnasta, valvoo laintulkinnan yhdenmukaisuutta muutoksenhakulautakunnan ratkaisuihin sekä vastaa muutoksenhakulautakunnan hallinnollisista asioista. Ylijohtajan tehtävistä määrätään tarkemmin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä. Johtajan tehtävistä määrätään muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä.

Ylijohtajalla ja johtajilla on oltava tuomarin virkaan oikeuttava tutkinto sekä perehtyneisyys sosiaalivakuutusasioihin ja muutoksenhakulautakunnassa käsiteltäviin etuusjärjestelmiin. Lisäksi heiltä edellytetään käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Ylijohtajalla on lisäksi oltava kokemusta esimiehenä toimimisesta.

5 §

Muutoksenhakulautakunnan jäsenen paikan vapautuminen

Muutoksenhakulautakunnan jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään.

5 §

Muutoksenhakulautakunnan jäsenen paikan vapautuminen

Muutoksenhakulautakunnan jäsenen oikeudesta pysyä tehtävässään on voimassa, mitä tuomarinviran haltijasta säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos sivutoimisen *varapuheenjohtajan* tai jäsenen tehtävä vapautuu kesken toimikauden, määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Jos sivutoimisen puheenjohtajan tai jäsenen tehtävä vapautuu kesken toimikauden, määrätään seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

6 §

6 §

Tuomarinvakuutus sekä eroamisikä

Tuomarin vakuutus ja eroamisikä

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja jäsenen on ryhtyessään tehtäväänsä annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (673/2016) 1 luvun 7 §:ssä.

Muutoksenhakulautakunnan *päätoimisen* puheenjohtajan, *sivutoimisen puheenjohtajan* ja *muun* jäsenen on ryhtyessään tehtäväänsä annettava tuomarinvakuutus, jollei hän ole tehnyt sitä jo aiemmin. Tuomarinvakuutuksen antamisesta säädetään tuomioistuinlain (673/2016) 1 luvun 7 §:ssä.

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja, *varapuheenjohtaja* ja jäsen on velvollinen eroamaan tehtävästään sen kuukauden päättyessä, jonka kuluessa hän täyttää 68 vuotta.

Muutoksenhakulautakunnan *sivutoiminen* puheenjohtaja ja jäsen on velvollinen eroamaan tehtävästään sen kuukauden päättyessä, jonka kuluessa hän täyttää 70 vuotta.

8 §

8 §

Muutoksenhakulautakunnan osastot ja jaostot

Muutoksenhakulautakunnan ratkaisukoonpanot

Muutoksenhakulautakunta jakautuu hallinnollisesti kahteen osastoon. Toista osastoa johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa muutoksenhakulautakunnan päätoiminen puheenjohtaja ja toista vastaavalla tavalla päätoiminen varapuheenjohtaja.

Muutoksenhakua koskevat asiat ratkaistaan muutoksenhakulautakunnassa jaostoissa. Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä viisi- tai kolmijäsenisessä jaostossa, vahvennetussa jaostossa tai täysistunnossa. Lainkäyttöasian voi ratkaista myös puheenjohtaja yksin.

Asiat ratkaistaan muutoksenhakulautakunnassa jaostoissa. Lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelystä viisi- tai kolmijäsenisessä jaostossa, yhden tuomarin kokoonpanossa, vahvennetussa jaostossa tai täysistunnossa. Muut asiat ratkaistaan hallintojaostossa, jollei hallintojaosto ole antanut asiaa muutoksenhakulautakunnan päätoimisen puheenjohtajan tai päätoimisen varapuheenjohtajan päätettäväksi.

Käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, lääkärijäsenen on osallistuttava asian käsittelyyn.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Viisijäseninen jaosto

Viisijäseninen lääketieteellinen ratkaisukokoonpano

Viisijäsenisessä jaostossa on puheenjohtajana muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja jäsenenä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Asia käsitellään viisijäsenisessä jaostossa, jos kysymys on:

1) oikeudesta kansaneläkelain (568/2007) mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen;

2) oikeudesta vammaisetuksista annetun lain (570/2007) mukaiseen etuuteen tai mainitun lain mukaisen etuuden määrästä;

3) oikeudesta maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaiseen etuuteen;

3 a) oikeudesta takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 7 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella myönnettyyn takuueläkkeeseen;

4) oikeudesta sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 1 §:n mukaiseen sairauspäivärahaan tai 11 §:n mukaiseen osasairaspäivärahaan;

5) oikeudesta Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaiseen kuntoutusrahaan taikka ammatilliseen tai lääkinnälliseen kuntoutukseen;

6) sairausvakuutuslain mukaisesta työterveyshuollon korvauksesta tai vuosilomakustannuskorvauksesta;

7) asumiseen perustuvan sosiaaliturvalain säädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaisesta asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta; tai

8) 1—3, 3 a ja 4—7 kohdassa tarkoitettua etuutta koskevan lainvoimaisen päätöksen poistamisesta tai mainitun etuuden takaisinperinnästä.

Viisijäseniseen lääketieteelliseen ratkaisukokoonpanoon kuuluu jaoston puheenjohtaja ja jäsenenä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Käsiteltäessä työtömyysturvaa koskevaa asiaa kuuluu jaoston ratkaisukokoonpanoon kuitenkin jaoston puheenjohtaja ja muina jäsenenä lakimiesjäsen, lääkärijäsen ja kaksi työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä.

Asia käsitellään viisijäsenisessä lääketieteellisessä ratkaisukokoonpanossa, jos kysymys on:

1) oikeudesta kansaneläkelain (568/2007) mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen;

2) oikeudesta vammaisetuksista annetun lain (570/2007) mukaiseen etuuteen tai mainitun lain mukaisen etuuden määrästä;

3) oikeudesta takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 7 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella myönnettyyn takuueläkkeeseen;

4) oikeudesta sairausvakuutuslain (1224/2004) 8 luvun 1 §:n mukaiseen sairauspäivärahaan tai 11 §:n mukaiseen osasairaspäivärahaan;

5) oikeudesta Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaiseen kuntoutusrahaan taikka mainitun lain mukaiseen ammatilliseen tai lääkinnälliseen kuntoutukseen;

6) sairausvakuutuslain mukaisesta työterveyshuollon korvauksesta tai vuosilomakustannuskorvauksesta;

7) työttömyysturvaa koskevasta asiasta, jonka ratkaisu olennaisesti perustuu lääketieteelliseen arvioon.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 a §

Viisijäseninen lainopillinen ratkaisukokoonpano

Viisijäseniseen lainopilliseen ratkaisukokoonpanoon kuuluu jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä sekä kaksi muutoksenhakijoiden olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Käsiteltäessä työttömyysturvaa koskevaa asiaa kuuluu jaoston kokoonpanoon kuitenkin jaoston puheenjohtaja ja muina jäseninä kaksi lakimiesjäsentä sekä kaksi työelämää ja työmarkkinoiden olosuhteita tuntevaa jäsentä.

Asia käsitellään viisijäsenisessä lainopillisessa ratkaisukokoonpanossa, jos kysymys on:

1) työttömyysturvaa koskevasta asiasta, jonka ratkaisu ei olennaisesti perustu lääketieteelliseen arvioon;

2) asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) mukaisesta asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta.

9 b §

Ratkaisukokoonpanon päätösvaltaisuus

Myös muu kuin 9 ja 9 a §:ssä mainittu asia on ratkaistava viisijäsenisessä kokoonpanossa, jos asialla on hakijan toimeentulon tai lain soveltamisen kannalta erityisen suuri merkitys.

Jaosto on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtaja ja vähintään kaksi muuta jäsentä edellyttäen, että ne jaoston jäsenet, jotka eivät ole paikalla, ovat kirjallisesti tai sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemälleen merkinnällä ennen kokousta ilmoittaneet yhtyvänsä esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

10 §

Kolmijäseninen jaosto

Muita kuin 9 §:ssä mainittuja asioita käsi-

10 §

Kolmijäseninen ratkaisukokoonpano

Muita kuin 9 tai 9 a §:ssä mainittuja asioita

Voimassa oleva laki

teltäessä asian käsittelyyn osallistuu puheenjohtajana muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja kaksi lakimiesjäsentä tai lakimiesjäsen ja lääkärijäsen. Jaosto on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtaja ja yksi jäsen edellyttäen, että kolmas jäsen on ilmoittanut kirjallisesti ennen kokousta yhtyneensä esittelijän esitykseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

10 a §

Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ratkaisee esittelystä valitusasiat, joissa on kysymys sairausvakuutuslain 3 luvun 4 §:n 1 momentin tai 5 §:n 1 momentin mukaisen korvauksen määrästä.

11 §

Vahvennettu jaosto

Muutoksenhakulautakunnan päätoiminen puheenjohtaja tai päätoiminen varapuheenjohtaja tai jaosto voi määrätä jaostossa käsiteltävänä olevan asian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaistavaksi vahvennetussa jaostossa yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi. Vahvennetussa jaostossa on puheenjohtajana muutoksenhakulautakunnan päätoiminen puheenjohtaja tai päätoiminen varapuheenjohtaja ja edellä mainittujen lisäksi jäseninä sivutoimiset varapuheenjohtajat sekä asiaa aikaisemmin käsitelleen jaoston jäsenet.

Vahvennettu jaosto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa sen jäsenistä on läsnä.

12 §

Täysistunto

Jos muutoksenhakulautakunnan ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä lain

Ehdotus

käsiteltäessä *ratkaisukokoonpanoon kuuluu jaoston puheenjohtajan lisäksi kaksi lakimiesjäsentä tai lakimiesjäsen ja lääkärijäsen*. Jaosto on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtaja ja yksi jäsen edellyttäen, että kolmas jäsen on ilmoittanut kirjallisesti tai sähköiseen käsittelyjärjestelmään tekemälään merkinnällä ennen kokousta yhtyneensä esittelijän esitykseen ja päätösehdotukseen ja tällä kannalla ovat myös läsnä olevat jäsenet.

10 a §

Puheenjohtajan ratkaistavat asiat

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja ratkaisee esittelystä valitusasiat, joissa on kysymys sairausvakuutuslain 3 luvun 4 §:n 1 momentin tai 5 §:n 1 momentin mukaisen korvauksen määrästä.

11 §

Vahvennettu jaosto

Muutoksenhakulautakunnan *ylivohtaja tai johtaja* tai jaosto voi määrätä jaostossa tai *puheenjohtajan yksin* käsiteltävänä olevan asian tai siihen kuuluvan kysymyksen ratkaistavaksi vahvennetussa jaostossa yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi. Vahvennetussa jaostossa on puheenjohtajana muutoksenhakulautakunnan *ylivohtaja tai johtaja ja lisäksi jäseninä muut päätoimiset puheenjohtajat ja kyseistä asiaryhmää käsittelevien jaostojen sivutoimiset puheenjohtajat* sekä asiaa aikaisemmin käsitelleen jaoston jäsenet.

Vahvennettu jaosto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa sen jäsenistä on läsnä.

12 §

Täysistunto

Jos muutoksenhakulautakunnassa ratkaistavalla asialla on periaatteellista merkitystä

Voimassa oleva laki

soveltamisen kannalta muissa vastaavanlaisissa tapauksissa tai jos jaoston ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai jaosto voi määrätä asian käsiteltäväksi muutoksenhakulautakunnan täysistunnossa.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtajana toimiva muutoksenhakulautakunnan päätoiminen puheenjohtaja tai päätoiminen varapuheenjohtaja ja vähintään puolet lautakunnan muista jäsenistä.

13 §

Hallintojaosto

Muutoksenhakulautakunnan hallintoasiat käsitellään hallintojaostossa, johon kuuluvat muutoksenhakulautakunnan päätoiminen puheenjohtaja, päätoiminen varapuheenjohtaja ja sivutoimiset varapuheenjohtajat. Asiat käsitellään siten kuin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä määrätään.

14 §

*Asian käsittely**Ehdotus*

lain soveltamisen kannalta muissa vastaavanlaisissa tapauksissa tai jos jaoston tai puheenjohtajan ratkaisu tulisi poikkeamaan aikaisemmasta käytännöstä, muutoksenhakulautakunnan *ylivohtaja tai johtaja* voi määrätä asian käsiteltäväksi muutoksenhakulautakunnan täysistunnossa.

Täysistunto on päätösvaltainen, kun paikalla on puheenjohtajana toimiva muutoksenhakulautakunnan *ylivohtaja tai johtaja* ja vähintään puolet lautakunnan muista jäsenistä.

13 §

Hallintojaosto

(kumotaan)

14 §

Asian käsittely

Kansaneläkelaitos on velvollinen toimittamaan asiakirjat muutoksenhakulautakunnalle sen vaatimassa muodossa maksutta.

16 §

Virkasyyte

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtajaa ja muuta jäsentä syytetään virkarikoksesta Helsingin hovioikeudessa.

18 §

Rahoitus

Muutoksenhakulautakunnan kustannukset

16 §

Virkasyyte

Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtaja, sivutoimista puheenjohtajaa ja muuta jäsentä syytetään virkarikoksesta Helsingin hovioikeudessa.

18 §

Rahoitus

Muutoksenhakulautakunnan kustannukset

Voimassa oleva laki

suoritetaan valtion varoista.

Muutoksenhakulautakunnan sivutoimisten varapuheenjohtajien ja jäsenten palkkiot määrätään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

19 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset muutoksenhakulautakunnan sihteeristä, muista virkamiehistä ja muusta työsopimussuhteisesta henkilöstöstä sekä muutoksenhakulautakunnan ratkaisujen julkaisemisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Työskentelyn järjestämisestä muutoksenhakulautakunnassa määrätään tarkemmin työjärjestyksessä, jonka muutoksenhakulautakunnan täysistunto vahvistaa.

Ehdotus

suoritetaan valtion varoista.

Muutoksenhakulautakunnan sivutoimisten puheenjohtajien ja jäsenten palkkiot määrätään sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

19 §

Työjärjestys

Muutoksenhakulautakunnan organisaatiosta, neuvottelukunnista, työskentelystä ja henkilöstöstä määrätään tarkemmin muutoksenhakulautakunnan työjärjestyksessä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminta lakkaa tämän lain tullessa voimaan ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan nimi muuttuu sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnaksi.

Mitä muualla laissa säädetään sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta tai työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnasta, koskee tämän lain voimaan tultua sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaa.

*Tämän lain voimaan tullessa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnassa ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa vi-
reillä olevat asiat siirtyvät käsiteltäviksi ja ratkaistaviksi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan tämän lain säännösten mukaan.*

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan sivutoimisten puheenjohtajien, varapuheenjohtajien sekä muiden jäsenten ja varajäsenten toimikausi päättyy tämän lain voimaan tullessa.